

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Formování orgánů místní samosprávy
ve městě Ústí nad Labem**

Patrik Bartoš

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Patrik Bartoš

Provoz a ekonomika

Název práce

Formování orgánů místní samosprávy ve městě Ústí nad Labem

Název anglicky

The process of Setting Up the Local Government in the Municipality of Ústí nad Labem

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících způsob formování orgánů místní samosprávy ve městě Ústí nad Labem. Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě lokálních koaličních a politických vztahů.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. K analýze a interpretaci lokálních koaličních a politických vztahů bude proveden kvalitativní výzkum založený na polostrukturovaných rozhovorech s komunálními politiky.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Ústí nad Labem, komunální politický proces, volební strana, lokální stranický systém, komunální koalice

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. (Ed.) Komunální volby v České republice v roce 2002. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2003, ISBN 80-210-3211-1
- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4
- Bernard, J.; Kostelecký, T.; Illner, M.; Vobecká, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: SLON, 2011, ISBN 978-80-7419-069-8
- Bubeníček, V.; Čmejrek, J.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5
- Bubeníček, V.; Kubálek, M. Charakter lokální politiky v suburbánním politickém prostoru. In: Acta Politologica, 4 sv. 3 č., 2012, ISSN 1803-8220
- Bubeníček, V.; Kubálek, M. Konfliktní linie v malých obcích. In: Acta Politologica, 2 sv. 3 č., 2010, ISSN 1803-8220
- Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3
- Jůptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101
- Outlý, J. Volby do zastupitelstev vývoj a souvislosti. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17-44
- Říchová, B. Úvod do současné politikologie: srovnávací analýza demokratických politických systémů. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-628-4
-

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. RNDr. Michal Kubálek, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Formování orgánů místní samosprávy ve městě Ústí nad Labem" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2017

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce PhDr. RNDr. Michalu Kubálkovi, Ph.D., za jeho odborný dohled, vedení a odborné rady k tématu. Dále bych rád poděkoval všem osloveným respondentům za vstřícnost a ochotu při vedených rozhovorech.

Formování orgánů místní samosprávy ve městě

Ústí nad Labem

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá lokálním politickým procesem v Ústí nad Labem. Samotná práce je rozdělena do dvou částí, a to do části teoretické a do části analytické.

V první části jsou rozebrány jednotlivé pojmy spojené s danou problematikou komunální politiky. Jedná se o samosprávu, dále o obce a orgány v obcích. Jsou zde rozebrány i volby a volební systém. Poslední kapitolou této části jsou koalice v komunální politice.

Druhá část obsahuje charakteristiku zvolené obce, Ústí nad Labem, z hlediska vývoje, polohy, financí a demografické struktury. V samotném závěru je zhodnocení stavu města na základě polostrukturovaných rozhovorů se zastupiteli města.

Klíčová slova: Ústí nad Labem, komunální politický proces, volební strana, lokální stranický systém, komunální koalice

The process of Setting up the Local Government in the Municipality of Ústí nad Labem

Summary

This thesis is focused on the local political process in Ústí nad Labem. The thesis is divided into the two parts, in the theoretical and the analytical part.

The first part are discussed the various terms connected to the issue of municipal politics. It is the self-government, as well as the municipalities and the authorities in municipalities. There are also discussed the elections and the electoral system. The last chapter of this part consists the theory of the coalitions in municipal politics.

The second part contains the characteristics of the selected village, Ústí nad Labem, in terms of the development, the position, the finances and the demographic structure. In the conclusion, there is evaluation of the situation in Ústí nad Labem based on the interviews with the city representatives.

Keywords: Ústí nad Labem, municipal political process, election party, local party system, municipal coalition

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika	11
2.1	Cíl práce	11
2.2	Metodika.....	11
3	Teoretická východiska	12
3.1	Samospráva	12
3.2	Obec	12
3.2.1	Působnost obcí	13
3.3	Orgány obce	14
3.3.1	Zastupitelstvo	14
3.3.2	Rada obce	16
3.3.3	Starosta (primátor) a místostarosta.....	16
3.3.4	Ostatní orgány obce.....	16
3.4	Volby a komunální volby	17
3.4.1	Charakteristika voleb	17
3.4.2	Volební systém.....	18
3.4.3	Volební obvod.....	20
3.4.4	Forma kandidatury	21
3.4.5	Struktura hlasu	22
3.4.6	Volební klauzule	22
3.4.7	Volební formule	22
3.5	Volby do zastupitelstev obcí	23
3.6	Koalice v komunální politice	25
3.6.1	Teorie koalic a jejich typologie.....	25
3.6.2	Determinace komunální politiky.....	28
3.6.3	Komunální politické systémy.....	29
4	Vlastní práce	31
4.1	Charakteristika obce Ústí nad Labem	31
4.1.1	Poloha, vývoj a demografické údaje	31
4.1.2	Ekonomická aktivita v obci.....	34
4.1.3	Zástavba obce – územní plán	36
4.1.4	Rozpočet obce	37
4.2	Ústecké politické subjekty v letech 2006–2014.....	38
4.3	Komunální volby v období 2006–2014.....	40
5	Výsledky a diskuse	43
5.1	Konfliktní linie a vytváření koalic v Ústí nad Labem.....	43
5.1.1	Vývoj lokálního stranického systému	43
5.1.2	Problémy města	46
5.1.3	Existence konfliktních linií	47

5.1.4	Vývoj a podoba lokálního politického spektra.....	49
5.1.5	Koalice	50
6	Závěr	51
7	Seznam použitých zdrojů	54
8	Přílohy	58

Seznam obrázků

Obrázek 1	Třídy a typy koalic	26
Obrázek 2	Vývoj příjmů a výdajů v letech 2004–2010	37
Obrázek 3	Vývoj příjmů a výdajů v letech 2011–2017	38
Obrázek 4	Vývoj lokálního stranického systému v letech 2006 až 2017	43

Seznam tabulek

Tabulka 1	Velikost zastupitelstva dle počtu obyvatel	16
Tabulka 2	Mandáty pro volby do zastupitelstev krajů (vyjma Prahy).....	20
Tabulka 3	Mandáty pro volby do poslanecké sněmovny	20
Tabulka 4	Počet potřebných podpisů pro petice voličů	24
Tabulka 5	Velikostní vymezení obcí	28
Tabulka 6	Členění statutárního města Ústí nad Labem	31
Tabulka 7	Demografické údaje – počet obyvatel Ústí nad Labem.....	33
Tabulka 8	Podnikatelské subjekty v Ústí nad Labem.....	34
Tabulka 9	Největší zaměstnavatelé v Ústí nad Labem	35
Tabulka 10	Vývoj nezaměstnanosti v okrese Ústí nad Labem.....	35
Tabulka 11	Bytová zástavba v Ústí nad Labem	36
Tabulka 12	Rozpočet města Ústí nad Labem v letech 2004 až 2010	37
Tabulka 13	Rozpočet města Ústí nad Labem v letech 2011–2017.....	38
Tabulka 9	Volební výsledky – komunální volby 2006.....	40
Tabulka 10	Volební výsledky – komunální volby 2010.....	41
Tabulka 11	Volební výsledky – komunální volby 2014.....	42

1 Úvod

Česká komunální politika se stala v posledních letech předmětem mnoha studií, které byly zaměřeny například na zkoumání volebního systému, případně konfliktní linie v malých obcích. Tato bakalářská práce se věnuje tématu komunální politiky, přesněji formování orgánů místní samosprávy v Ústí nad Labem.

Důvodů, které mě vedly k výběru tématu, bylo více. Tím hlavním je můj osobní zájem o politiku, zejména o politiku komunální. Pokládám za důležité porozumět základům problematiky komunální politiky a zároveň hlouběji pochopit, na jakých principech je komunální politika založena a jaké procesy se ve městě odehrávají. Vzhledem k tomu, že jsem se v Ústí nad Labem narodil, uvědomuji si svou spřízněnost s městem, kterou projevují svou aktivní volební účastí. Dále mě jako občana města zajímá, jakým způsobem nakládají zastupitelé s mandáty, které jim byly občany svěřeny.

Dalším podnětem pro zpracování této práce byl pro mě nepochopitelný nezájem voličů o volby, který považuji za politováníhodný. Týká se to účasti, resp. neúčasti u voleb jak do poslanecké sněmovny, tak i u voleb do zastupitelstev obcí. Věřím, že má práce přispěje ke zlepšení informovanosti nejen občanů města Ústí nad Labem.

Samotná práce je rozdělena do dvou částí. První, teoretická část zahrnuje teoretická východiska zkoumané problematiky. Jsou zde uvedeny charakteristiky samosprávy a obcí a jejich orgánů, volebního systému a je zde kladen důraz i na význam a průběh voleb a s nimi spojené vytváření koalic. Druhá část práce obsahuje charakteristiku vybrané obce, tedy statutárního města Ústí nad Labem, analýzu vývoje komunální politiky i její současný stav. Formou případové studie práce dále zachycuje aktuální dění v obci i predikci jeho budoucího vývoje. Studie je založena na rozhovorech se zastupiteli města Ústí nad Labem. Pro potřeby práce byl vypracován okruh témat, který se stal základem pro polostrukturované rozhovory se zastupiteli města.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících způsob formování orgánů místní samosprávy ve městě Ústí nad Labem. Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1) charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy,

2) identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy,

3) definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě lokálních koaličních a politických vztahů.

2.2 Metodika

Při vypracování práce byl využit výzkumný přístup, jenž zohlednil odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce má charakter případové studie. Ke sběru dat byly využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Ke zpracování vývoje lokálního stranického systému v Ústí nad Labem byla použita základní sociodemografická a volební data. K analýze a interpretaci lokálních koaličních a politických vztahů byl proveden kvalitativní výzkum založený na polostrukturovaných rozhovorech s komunálními politiky. Rozhovory byly cíleně zaměřeny na vnímání konfliktních linií ve městě, na povahu těchto konfliktů a na sebepojetí jednotlivých zastupitelů. Vzhledem k povaze výzkumu je zachována anonymita dotazovaných a konkrétní rozhovory nebudou zveřejněny. Dále byla při zpracování dat využita komparativní metoda, a to při srovnávání výsledků komunálních voleb ve statutárním městě Ústí nad Labem v letech 2006 až 2014.

3 Teoretická východiska

3.1 Samospráva

V České republice je územní samospráva legislativně zakotvena v Ústavě (Hlava první, čl. 8 a Hlava sedmá, čl. 99–105) a v zákonu č. 128/2000 Sb., o obcích, a zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích. Územní samosprávu lze chápat jako prostorově vymezený funkční celek, který může na základě práva rozhodovat o svých záležitostech. Omezením státní moci dochází ke vzniku samosprávy. Neznamena to však, že vznikem samosprávy zaniká stát.

Základním územním samosprávným společenstvím občanů jsou obce. Vyšším územně samosprávným celkem jsou pak kraje. V České republice je zvolen model obecní samosprávy. V rámci tohoto modelu je rozhodujícím orgánem zastupitelstvo obce, které je voleno přímo občany.

Zákon rozlišuje obce, městyse, města a statutární města. Má-li obec alespoň 3 000 obyvatel, je městem, stanoví-li tak na základě jejího návrhu, po vyjádření vlády, předseda Poslanecké sněmovny¹. Obdobně může předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády stanovit, že obec je městysem. Dle ustanovení § 4, odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, jsou statutárními městy Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav a Prostějov. Každé z těchto měst se může členit na městské obvody nebo městské části.

3.2 Obec

Obec je nejnižší samosprávnou jednotkou v České republice. Samospráva územních samosprávných celků je zaručena ústavním zákonem č. 1/1993, čl. 8, ve znění pozdějších předpisů. Tímto ústavním zákonem je Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992 (dále jen Ústava)².

¹ § 3, odst. 1 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

² Česká republika. Ústavní zákon č. 1/1993 sb. ze dne 16. prosince 1992, částka 001. [05_09_2016]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=40450&nr=1~2F1993&rpp=15#local-content>

V ustanovení hlavy sedmé Ústavy jsou dána veškerá zákonná vymezení týkající se obcí. Systém územní veřejné správy zaznamenal razantní změnu v roce 1990, kdy došlo k odstranění jednokolejného systému, jenž byl nahrazen systémem dvojkolejným. Pod pojmem jednokolejný systém lze spatřovat jednostrannou rozhodovací pravomoc Ministerstva vnitra, naopak dvojkolejný systém se vyznačuje variantním rozhodováním obcí a též jejich občanů (Balík, 2009 stránky 61–62).

Charakteristika obce spočívá v jejích základních znacích, jedním z nich je území obce. To je vymezeno jedním či více katastrálními územími. Změnu území lze provést vyslovením všech obcí, kterých se daná změna týká, za předpokladu že „nové“ a „zbytkové“ obce budou mít alespoň 1000 obyvatel, každá z nich svůj vlastní katastrální úřad a alespoň dva sousedy (dvě obce nebo obci a cizí stát). Finálním krokem pro odtržení obce, a z opačného pohledu prvním krokem pro vznik nové obce, je referendum, ve kterém hlasují pouze občané „nově vznikající“ obce. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoO) specifikuje veškeré náležitosti spojené s vytvářením nových obcí³. Každá obec má svůj název, zároveň i vlastní symboly, mezi které patří mimo jiné znak, vlajka a razítko či pečeť (Balík, 2009 stránky 61–64).

Občanem obce je fyzická osoba, jež je zároveň i státním příslušníkem České republiky a má v dané obci nahlášen trvalý pobyt. Po dosažení hranice 18 let je pak občanům poskytnuto právo volit a být volen v komunálních volbách (Balík, 2009 str. 63).

3.2.1 Působnost obcí

Působnost obcí definuje Koudelka in (Balík, 2009 str. 64) jako „*oblast činnosti subjektu veřejné správy v rámci úpravy určitých společenských vztahů (věcná působnost), na určitém území (prostorová, místní či též územní působnost), vůči určitému okruhu osob (osobní působnost) a v určitém čase (časová působnost). V rámci své působnosti realizuje subjekt veřejné správy svou pravomoc, což je soubor nástrojů k plnění svěřených úkolů*“.

Mezi nejdůležitější pravomoci obcí patří především hospodaření obcí (hospodaření s financemi, hmotným i nehmotným majetkem atd.), vydávání komunálních dluhopisů, program rozvoje územního obvodu obce, rozpočet obce (finanční plán na daný kalendářní

³ Česká republika. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů ze dne 12. dubna 2000, částka 38/2000, str. 1737. [05_09_2016].
Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49296&nr=128-2F2000&rpp=15#local-content>

rok), závěrečný účet obce (údaje o ročním hospodaření), přezkoumání hospodaření (obec může přezkoumání zadat auditorovi nebo požádat krajský úřad), trvalé a dočasné peněžní fondy obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, místní referendum, návrh změn katastrálního území aj. (Balík, 2009 stránky 65–66).

3.3 Orgány obce

Zastupitelstvo obce je vrcholovým orgánem zajišťujícím samostatnou správu, kromě zastupitelstva jsou dalšími obecními orgány rada obce, starosta, obecní úřad a rovněž zvláštní orgány obce. Jedná-li se o obec, která je městysem, používá se při označení všech těchto orgánů výraz *městys*, který nahrazuje výraz obec (například úřad městyse). V případě měst je situace obdobná, při označení jejich orgánů se užívá výraz *město* (například městský úřad).

Poněkud odlišná situace je u statutárních měst, kde jsou jejich území často členěna na městské obvody, případně městské části mající vlastní orgány samosprávy. V současné době se jedná o 23 statutárních měst: Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Přerov, Teplice, Ústí nad Labem a Zlín.

V čele statutárního města stojí primátor, který zastává obdobnou funkci jako starosta obce. Mezi orgány statutárního města náleží zastupitelstvo města, rada města, magistrát, zvláštní orgány města a již uvedený primátor. Jsou-li zřízeny městské obvody, jsou spravovány zastupitelstvem městského obvodu, dalšími orgány zde jsou rada městského obvodu, starosta, úřad městského obvodu a zvláštní orgány městského obvodu. Má-li statutární město městské části, pak jsou tyto spravovány zastupitelstvem městské části, mezi její orgány se řadí rada městské části, starosta, úřad městské části a zvláštní orgány městské části.

3.3.1 Zastupitelstvo

Jednou z institucí obce je zastupitelstvo obce. Je základním orgánem obecní samosprávy majícím přímý mandát od voličů. O složení zastupitelstva rozhodují občané v obecních volbách (Čmejrek, a další, 2010 str. 39). Jüptner (Jüptner, a další, 2003 str. 9) k zastupitelstvu obce uvádí, že je jakýmsi „*obecním parlamentem*“. Oprávnění zastupitelstva

samostatně spravovat obci je dáno v článku 101 Ústavy. Pro jednotlivé zastupitele by mělo být charakteristické hlasování a vykonávání mandátu dle svého svědomí, zde hovoříme o tzv. reprezentativním mandátu. Z toho plyne, že zastupitel se neřídí žádnými pokyny ani příkazy subjektu, za který kandidoval, a neřídí se ani příkazy nebo pokyny voličů, kteří jej zvolili.

Balík vytyčuje tři základní práva zastupitele. Těmi jsou právo iniciativy, značící právo zastupitele k předkládání návrhů, a to jak zastupitelstvu, tak i radě obce, výborům obce a komisím. Druhým právem je právo interpelace, které v sobě zahrnuje možnost dotazovat se, vznášet připomínky a podněty radě obce, jejím členům, předsedům výborů aj. Třetím základním právem zastupitele je právo informace, tedy právo požadovat informace vztahující se k výkonu funkce dotazovaného, kterým může být jak zaměstnanec obce, tak i zaměstnanec právnických osob založených nebo zřízených obcí (Balík, 2009 str. 68).

Vedle práv jsou Balíkem definovány dvě povinnosti, a to aktivní účast zastupitele na zasedáních zastupitelstva a dalších orgánů obce, kterých je členem, a vyvarování se střetu zájmů mezi zájmy svými a zájmy obce a občanů (Balík, 2009 str. 68).

Rozhodovací pravomoc zastupitelstva je definována v ZoO v § 84–98. Zastupitelstvu je například vyhrazena pravomoc schvalovat rozpočet a závěrečný účet obce, schvalovat územní plán obce, zřizovat, respektive rušit obecní policii a některé ostatní orgány obce (výbory) a rovněž může rozhodovat o převodech nemovitostí a darech, pohledávkách nebo dotacích, které převyšují částku 20 000 Kč.

Usnášeníschopnost zastupitelstva je na jeho jednání dána přítomností nadpoloviční většiny zastupitelů a k platnému přijetí usnesení je zapotřebí nadpoloviční většina všech zastupitelů.

Zasedání zastupitelstva je vždy veřejné, zastupitelstvo se na území obce schází nejméně jedenkrát za tři měsíce, často však dle potřeby v kratším intervalu.

Velikost zastupitelstva obce se odvíjí od velikosti obce. Zákonné vymezení velikosti zastupitelstva podle počtu obyvatel vyplývá ze ZoO a ze zákona č. 131/2000 Sb.⁴.

⁴ Česká republika. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze ze dne 13. dubna 2000, částka 39/2000, str. 1802. [05_09_2016]
Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49301&nr=131~2F2000&rpp=15#local-content>

Tabulka 1 Velikost zastupitelstva dle počtu obyvatel

Počet obyvatel obce	Počet zastupitelů
do 500	5–15
501–3 000	7–15
3 001–10 000	11–25
10 001–50 000	15–35
50 0001–150 000	25–45
nad 150 000	35–55
Praha	55–70

Zdroj: ZoO ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb.

3.3.2 Rada obce

Výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti je rada obce, ta je odpovědná zastupitelstvu obce. Členy rady jsou starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady, kteří byli zvoleni z řad zastupitelů. Počet členů rady obce musí být lichý a nemůže přesahovat jednu třetinu počtu zastupitelů. Nejmenší počet členů rady je 5, naopak nejvyšší počet je 11. Jedná-li se o obec, ve které je počet zastupitelů nižší než 15, rada obce se nevolí. Oproti jednání zastupitelstva jsou schůze rady neveřejné. Pro přijetí platného usnesení je třeba účast nadpoloviční většiny všech členů rady obce.

3.3.3 Starosta (primátor) a místostarosta

Z řad zastupitelů obce je volen starosta obce, který zastupuje obci navenek. Pro zvolení zastupitele starostou je dána podmínka, že musí být občanem České republiky. Obdobně musí být i občanem České republiky místostarosta. Starosta i místostarosta se automaticky stávají členy rady obce. Oba dva jsou za výkon své funkce odpovědní zastupitelstvu.

Jak již bylo dříve uvedeno, ve dvaceti třech statutárních městech je pozice starosty označována jako primátor a pozice místostarosty jako náměstek primátora.

3.3.4 Ostatní orgány obce

Mezi ostatní orgány obce se řadí výbory a komise. Jedná se například o finanční a kontrolní výbor. Členy těchto výborů nemohou být starosta, místostarosta (primátor a náměstek primátora) ani tajemník obecního úřadu. Tajemník obecního úřadu není osobou volenou ve volbách, ale je jmenován starostou obecního úřadu, a to v obcích s pověřeným

obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. Jedná se tedy o zaměstnance obce, na rozdíl od volených zastupitelů nesmí tajemník obecního úřadu vykonávat funkce v politických stranách a politických hnutích. Ve statutárním městě se pozice tajemníka zřizuje jako funkce tajemníka magistrátu.

3.4 Volby a komunální volby

3.4.1 Charakteristika voleb

Volby jako takové jsou jedním ze základních pilířů zastupitelské demokracie, dochází při nich k vyjádření postojů a preferencí občanů, na jejichž základě jsou voleni jednotliví zastupitelé. To je důvodem, proč jsou volby nejdůležitější formou občanské politické participace. Volby by měly ukázat aktuální požadavky a v jisté míře i náladu ve společnosti (Čmejrek, 2008 str. 48).

Volby mají však i integrační funkci, střetávají se zde různé politické subjekty, jež se od sebe liší jednak reprezentací různých sociálních skupin, zároveň i jinými prioritami a cíli. V rámci voleb pak dochází k integraci jednotlivých názorových proudů, potažmo k integraci celé společnosti. Další přínosem voleb je i možnost kontroly, a to jak zastupitelských, tak i exekutivních orgánů. Občané mají možnost zhodnotit dosavadní politickou reprezentaci a vyjádřit jí podporu v případě spokojenosti nebo naopak vyjádřit podporu jiným kandidátům v případě nespokojenosti (Čmejrek, 2008 str. 48).

Jak uvádí Čmejrek (Čmejrek, 2008 str. 48), pro možnost plnění všech svých funkcí musí být volby „*založeny na principu všeobecného, rovného a přímého volebního práva*“. Právo volit, stejně jako právo kandidovat náleží všem občanům při dosažení určitého věku. V České republice je pro získání aktivního i pasivního práva stanoven věkový census 18 let. Právo volit se samozřejmě odvíjí od právní způsobilosti voliče. Podmínkou pro uplatnění volebního práva v případě komunálních voleb je též trvalý pobyt v obci (Balík, 2009).

Funkčnost voleb je zároveň podmíněná politickou pluralitou a svobodou volby. Ta spočívá v možnosti svobodného výběru mezi stranami, v možnosti získat informace jak o stranách, tak o kandidátech a v možnosti vytvořit si na ně vlastní úsudek. Voličům nesmí vzniknout v návaznosti na jejich rozhodnutí ani žádné výhody, ani nevýhody. Proto jsou volby realizovány formou tajného hlasování a jednotlivé hlasy jsou anonymní.

3.4.2 Volební systém

Výsledky voleb se odvíjí na jedné straně od vůle voličů a na straně druhé od volebního systému. Jak uvádí Čmejrek (Čmejrek, a další, 2010 str. 52), „*termínem volební systém se zpravidla označuje metoda převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu*“. Legislativně je upraven celý volební proces, počínající zpracováním a kontrolou seznamů voličů, zřízením volebních orgánů, sestavením kandidátních listin jednotlivých stran a uskupení, přes samotné hlasování občanů, sčítání hlasů a jejich převádění na mandáty až po vyhlášení výsledků voleb.

Čmejrek (Čmejrek, a další, 2010 str. 52) popisuje volební systém ze dvou pohledů, a to širšího a užšího. V širším slova smyslu pod volebním systémem rozumíme komplexní podobu volebního mechanismu se zahrnutím základních komponent. Těmi jsou volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební forma. V užším slova smyslu se jedná o „*princip, na němž je založeno převádění hlasů na mandáty*“.

V dnešní době jsou aplikovány dva základní volební systémy, odlišující se zejména konstrukcí volebních obvodů. Prvním je většinový systém, který je postaven na jednomandátových volebních obvodech, druhým je proporcionální systém využívající vícemandátové obvody.

Pro první ze systémů platí, že je zde tolik volebních obvodů, kolik se volí mandátů. Voličův výběr vychází z jednotlivých kandidátů. Vítězí ten, který obdrží určenou většinu hlasů, a tím získá mandát. V druhém systému se vybírá mezi kandidátními listinami s uvedenými politickými stranami. Přínos většinového volebního systému lze spatřovat například v jeho jednoduchosti. Negativní stránkou tohoto systému je značná disproporcionalita volebních výsledků, kdy může docházet k významnému zvýhodnění silnějších stran oproti slabším. Z toho vyplývá, že v tomto volebním systému není dostatečně odraženo rozložení politických sil na daném území a existuje zde riziko, že strana, která získá nejvyšší počet hlasů, může volby i prohrát (Čmejrek, 2008 str. 49).

Oproti předchozímu je druhý systém spravedlivější. Je zde naplňována základní funkce voleb, spočívající v odhalení aktuálního rozložení politických sil a přidělení mandátů. Jistá nevýhoda spočívá v tom, že tato schopnost je tak rozsáhlá, že musí být částečně eliminována, aby se do zastupitelského orgánu nedostalo přespříliš politických subjektů. Tato eliminace je prováděna zavedením politických klauzulí. Proporcionální systém je složitější než většinový, neboť pro zjištění mandátu se musejí získané hlasy

přepočítat. Obtížnost lze spatřovat i ve formování většiny a exekutivních koalic. Dalším negativním prvkem je i větší závislost kandidátů na jejich politických stranách (Čmejrek, 2008 stránky 49–50).

Oba tyto typy se často navzájem modifikují. Příčinu lze spatřovat ve snaze propojit přednosti obou systémů a eliminovat jejich nevýhody. Jak uvádí Čmejrek (Čmejrek, a další, 2010 str. 53), *„žádný, jakýkoliv modifikovaný volební systém není ovšem zcela proporcionální – některé strany jsou nadreprezentovány, neboť získávají více mandátů, než odpovídá zisku hlasů, jiné jsou naopak podreprezentovány“*.

Hledání kompromisu mezi spravedlností a proporcionalitou systému a jeho efektivitou představuje základní problém volebních systémů.

Pro popsání konkrétních volebních systémů se využívají základní komponenty, kterými jsou volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební formule (Čmejrek, a další, 2010 str. 54).

Volební systém, který se v našich podmínkách aplikuje pro komunální volby, je velice složitý. Velikost volebního obvodu, označovaná jako magnitude, je zde vysoce variabilní, což přináší otázku, zda se stále jedná o jeden volební systém, neboť účinky tohoto systému jsou významně rozličné (Trávníček, 2014). Jak Trávníček podotýká (Trávníček, 2014 str. 232), *„volební systém poskytuje, a to i díky výkladu užitému Ústavním soudem, poměrně široké manipulace s volebními obvody a volby dle jeho pravidel se tak velice snadno mohou stát předmětem volebního inženýrství“*.

Volby do zastupitelstev obcí jsou legislativně upraveny v zákoně č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů⁵ (dále jen zákon o volbách do zastupitelstev). Tato právní norma upravuje zejména podmínky výkonu volebního práva a organizaci voleb do zastupitelstev obcí.

Volby do zastupitelstev obcí se konají ve lhůtě 30 dnů před ukončením čtyřletého funkčního období zastupitelstev. Volby do zastupitelstev obcí vyhlašuje prezident republiky. Konají se ve dvou dnech ve všech obcích, a to v pátek a v sobotu. Dodatečné volby se konají v jednom dni.

⁵ Zákon č. 491/2001 Sb., ze dne 6. prosince 2001 o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

3.4.3 Volební obvod

Volební obvod se nachází na určitém území, které však není kritériem určujícím velikost volebního obvodu. Ta se odvíjí od počtu mandátů, které jsou danému obvodu přiděleny. Při volbách do poslanecké sněmovny a do zastupitelstev krajů jsou volebními obvody vyšší územní samosprávné celky (kraje). Přesto se jedná velikostně odlišné volební obvody, neboť ve volbách do zastupitelstev kraje se přiděluje 45, 55 nebo 65 mandátů, a to podle velikosti kraje.

Tabulka 2 Mandáty pro volby do zastupitelstev krajů (vyjma Prahy)

Kraj	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	ČR
Celkem	65	55	45	45	55	45	45	45	45	65	55	45	65	675

Zdroj: ČSÚ, 2017

Za celou ČR bylo tedy pro volby do zastupitelstev krajů (vyjma Prahy) přiděleno celkem 675 mandátů.

Oproti tomu ve volbách do poslanecké sněmovny se mezi všech 14 volebních krajů rozděluje 200 mandátů. Každý kraj má tedy nižší počet mandátů než ve volbách do zastupitelstev krajů.

Tabulka 3 Mandáty pro volby do poslanecké sněmovny

Kraj	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	Praha	ČR
Celkem	25	12	11	5	14	8	11	10	11	23	12	12	22	24	200

Zdroj: ČSÚ, 2017, vlastní zpracování

Velikost volebního obvodu významně ovlivňuje proporcionalitu voleb. Jak konstatuje Čmejrek (Čmejrek, a další, 2010 str. 54), „čím je volební obvod větší, tj. čím více mandátů se v něm přiděluje, tím proporcionalnější jsou volby. Se zmenšováním volebního obvodu se

proporcionalita naopak snižuje, přičemž za kritickou se pokládají volební obvody se zhruba pěti kandidáty. Pod touto hranicí se již projevuje silná disproporcionalita a nadreprezentace nejsilnějších stran“.

3.4.4 Forma kandidatury

Typ volebního obvodu ovlivňuje formu kandidatury. Tam, kde existuje jednomandátový volební obvod, je používána personální kandidatura, kdy se volič rozhoduje mezi jednotlivými kandidáty. V tuzemsku se tato forma kandidatury aplikuje u voleb do Senátu Parlamentu ČR.

Druhou formou je kandidatura listinnou formou, která se užívá ve vícemandátových volebních obvodech. Volič volí politické strany nebo volební koalice, přičemž se rozhoduje mezi kandidátními listinami⁶. Zde hraje významnou roli pořadí kandidátů na listinách, neboť při plném obsazení kandidátní listiny je toto pořadí pro zvolení jednotlivých kandidátů prioritní (Čmejrek, a další, 2010).

Jak uvádí Čmejrek (Čmejrek, a další, 2010 str. 55), „rozlišujeme mezi třemi základními typy kandidátních listin: přísně vázané, vázané a otevřené (volné)“. Přísně vázaná kandidátní listina zahrnuje pevně stanovené pořadí kandidátů bez možnosti ovlivnění voličem. Pro vázanou kandidátní listinu je charakteristické rovněž určité pořadí kandidátů, však s možností voliče toto pořadí ovlivnit, a tím ovlivnit i získání mandátu pro kandidáta. Tento typ je v ČR využíván při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, do Evropského parlamentu a rovněž při volbách do zastupitelstev krajů.

Třetím typem je otevřená (volná) forma kandidátní listiny. Volič zde není omezen jedinou kandidátní listinou, může vybírat kandidáty z různých stran. Dle Čmejra (Čmejrek, a další, 2010 str. 56) tato „otevřená kandidátní listina posiluje personalizaci voleb“. Na základě poměru všech preferencí udělených kandidátům dané strany jsou mandáty přidělovány stranám, avšak v rámci těchto stran dochází k přidělení mandátu těm kandidátům, kteří obdrželi nejvíce preferenčních hlasů (Balík, 2009). V ČR byl tento typ uplatňován v komunálních volbách v letech 1990–1994, přičemž následně došlo k jeho modifikaci, kdy byl stanoven podíl, kterého musí kandidát dosáhnout ve srovnání s průměrem kandidátky, aby došlo ke změně jeho pořadí na kandidátní listině.

⁶ Pozn. Nesmí se jednat ale o otevřené kandidátní listiny, u kterých je možné volit z více variant.

3.4.5 Struktura hlasu

S formou kandidatury souvisí i struktura hlasu. Pod pojmem struktura hlasu se skrývá způsob hlasování. Hlas bývá rozlišován jako hlas jediný nebo vícenásobný (Čmejrek, a další, 2010). V případě senátních voleb se používá jediný hlas, kdy se zde volba provádí personální kandidaturou v jednomandátových obvodech. Jak uvádí Čmejrek (Čmejrek, a další, 2010), „*u většinového systému s absolutní většinou potřebnou pro získání mandátu lze používat alternativní hlas*“. V tomto případě provede volič nejen výběr kandidáta preferovaného, ale zároveň ještě i kandidáta dalšího. Zde pak mohou být volby pouze jednokolové. Použití jediného hlasu je zavedeno i ve vícemandátových volebních obvodech (s přísně vázanými kandidátními listinami).

V systému poměrného zastoupení (s vázanými kandidátkami) je používán jak hlas pro kandidátní listinu, tak i preferenční hlasy. Tento způsob byl využit v tuzemsku v roce 2006 při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a je aplikován ve volbách do Evropského parlamentu i do zastupitelstev krajů (Čmejrek, a další, 2010).

Vícenásobný hlas je svázán s otevřenými kandidátními listinami. Volič disponuje právě takovým množstvím hlasů, kolik je k dispozici mandátů. Volič tedy může vybírat mezi stranami bez ohledu na kandidátní listiny, přičemž může hlasovat tzv. panašováním neboli preferenčním hlasováním (Čmejrek, a další, 2010). Tento způsob hlasování je v České republice používán při volbách do zastupitelstev obcí.

3.4.6 Volební klauzule

Pro vstup do zastupitelského orgánu nebo do skrutinia, ve kterém se rozdělují mandáty, je stanovený práh, označovaný jako volební, resp. uzavírací klauzule. Ta je aplikována zejména v proporcionálních volebních systémech a její význam je redukční, neboť má zabránit přílišnému rozříštění zvoleného zastupitelstva (Čmejrek, a další, 2010).

V našich podmínkách je volební klauzule užívána pro všechny druhy voleb, přičemž volební práh je ve výši 5 % všech hlasů, v případě koalic pak 10 %.

3.4.7 Volební formule

Výsledky volebního hlasování jsou převedeny na mandáty matematickou operací, která je označována jako volební formule. Pro jednomandátové volební obvody (při

senátních volbách) se používá většinová volební formule, pro vícemandátové volební obvody (při všech ostatních volbách) proporcionální volební formule. Ta se odvíjí od volebních kvót nebo volebních dělitelů. Volební kvótou se rozumí počet hlasů, které jsou nutné pro získání mandátu. V tuzemsku se v devadesátých letech užívala Hagenbachova-Bischoffova metoda (ve volbách do poslanecké sněmovny). Ta spočívala v určení krajského volebního čísla, kterým se následně dělily zisky stran v tom daném kraji (Čmejrek, a další, 2010). Při použití formule založené na volebních dělitelích se volební zisky postupně dělí řadou dělitelů. Následuje seřazení podílů dle velikosti a přidělení mandátů stranám, které měly největší podíly. Jednou z těchto formulí je d'Hondtova volební formule, užívaná ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, ve volbách do obecních zastupitelstev a do Evropského parlamentu. Princip této volební formule spočívá v posloupnosti dělitelů – 1, 2, 3, ..., n, kdy n představuje celkový počet rozdělovaných mandátů. Dalšími užívanými formulami jsou Imperialiho formule a Sainte-Laque formule.

Výběr formule ovlivňuje proporcionalitu voleb. Jak podotýká Čmejrek (Čmejrek, a další, 2010 str. 58), „*jestliže jsou mezi děliteli malé intervaly, posiluje se nadreprezentace silných stran*“. To bývá při využití formule d'Hondt nebo Imperiali. Naopak větší intervaly mezi děliteli posilují proporcionalitu, přičemž se zvyšuje i možnost menších stran na obdržení mandátů.

3.5 Volby do zastupitelstev obcí

Právní úprava voleb do zastupitelstev obcí je zakotvená v zákoně č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů⁷. Tyto volby se konají tajným hlasováním podle zásad poměrného hlasování. Zastupitelstvo se volí na 4leté funkční období.

Aktivní i pasivní volební právo má státní občan ČR přihlášený v obci k trvalému pobytu, který dosáhl věku 18 let. Pro volbu do obecního zastupitelstva se podávají kandidátní listiny, které mohou podat jednak registrované politické strany, politická hnutí nebo jejich koalice, ale rovněž nezávislí kandidáti, jejich sdružení nebo sdružení politické strany (politického hnutí) a nezávislých kandidátů. V případě nezávislých kandidátů a jejich

⁷ZÁKON č. 491/2001 Sb., ze dne 6. prosince 2001 o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Dostupné z:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=51988&nr=491~2F2001&rpp=15#local-content>

sdužení je povinnost ke kandidátní listině přikládat petici voličů, kteří kandidaturu podporují. Počty potřebných podpisů voličů na petici jsou uvedeny v následující tabulce (Jüptner, a další, 2003 str. 11).

Tabulka 4 Počet potřebných podpisů pro petice voličů

Počet obyvatel obce nebo městské části	Počet podpisů potřebných pro kandidaturu nezávislého kandidáta	Počet podpisů potřebných pro sdužení
do 500	5 % z počtu obyvatel	7 % z počtu obyvatel
nad 500 do 3 000	4 % z počtu obyvatel, nejméně 25	7 % z počtu obyvatel
nad 3 000 do 10 000	3 % z počtu obyvatel, nejméně 120	7 % z počtu obyvatel
nad 10 000 do 50 000	2 % z počtu obyvatel, nejméně 600	7 % z počtu obyvatel
nad 50 000 do 150 000	1 % z počtu obyvatel, nejméně 1 000	7 % z počtu obyvatel
nad 150 000	0,5 % z počtu obyvatel, nejméně 1 500	7 % z počtu obyvatel

Zdroj: (Jüptner, a další, 2003)

Pro účely voleb mohou být zastupitelstvem zřízeny volební obvody, a to v závislosti na počtu obyvatel. V obcích do deseti tisíc obyvatel jsou volební obvody nejméně pětimandátové, v obcích do padesáti tisíc obyvatel nejméně sedmimandátové a v obcích s vyšším počtem obyvatel nejméně devítimandátové (Jüptner, a další, 2003 str. 11).

Před samotnými volbami obdrží voliči volební lístky, na těch jsou uvedeny kandidátní listiny s jednotlivými kandidáty v určitém pořadí, které však může volič ovlivnit. Systém přiděluje voliči stejný počet hlasů jako je počet volených členů zastupitelstva, tyto hlasy může volič přerozdělit mezi kandidáty různých volebních stran.

Pro volby do zastupitelstva vychází přidělování mandátů z d'Hondtovy metody. Uzavírací klauzule pro přidělení zastupitelských mandátů je v případě voleb do zastupitelstev stanovena na 5% hranici. Výjimku tvoří podání neúplné kandidátní listiny, kdy se tato klauzule poměrně snižuje (Jüptner, a další, 2003 stránky 11–12).

Při volbách do obecního zastupitelstva obdrží volič jediný volební lístek, na kterém jsou uvedeny všechny kandidující strany a v rámci nich i seznam jednotlivých kandidátů.

Volba je možná třemi způsoby:

- volič na hlasovacím lístku označí jednu volební stranu, a tím dá svůj hlas každému jejímu kandidátovi,
- volič označí jednotlivé kandidáty různých stran, a jeho hlas získává každý z těchto kandidátů,

- volič oba dva předchozí způsoby zkombinuje (označí jak jednu volební stranu, tak jednotlivé kandidáty jiných stran). Hlas získávají označení kandidáti a zbytek hlasů takový počet kandidátů označené strany, který zbývá do počtu volených zastupitelů (Balík, 2009).

3.6 Koalice v komunální politice

Při stávajícím volebním systému nelze předpokládat, že by jedna jediná politická strana disponovala nadpoloviční většinou hlasů. Pro získání tohoto kvóra musí strany uzavírat spojení – koalice. Existují dva pohledy na teorii koalic, které jsou ovlivněny zejména tradičními systémy. Na jedné straně jde o americký politický systém, na straně druhé o evropský politický systém. V americkém politickém systému hrají zásadní roli dva dominující subjekty a též striktní oddělení moci výkonné a zákonodárné. Dochází zde ke vzniku koalic, a to napříč stranickými kluby, kdy nelze na člena této koalice pohlížet jako na stranu jako celek, ale spíše na její frakci nebo lépe na koalici personální složenou z osobností.

V rámci evropského stranického systému lze dohledat více než dva zásadní aktéry, oproti americké podobě koalice je evropská sestavována primárně stranami, může však docházet i k výjimkám. Přístup obou politických škol je tedy značně odlišný, jak uvádí Balík (Balík, 2008 str. 35), americká přistupuje k problematice spíše z teoretického hlediska, evropská vnáší do tématu empirii, z které až následně odvozuje teorii.

3.6.1 Teorie koalic a jejich typologie

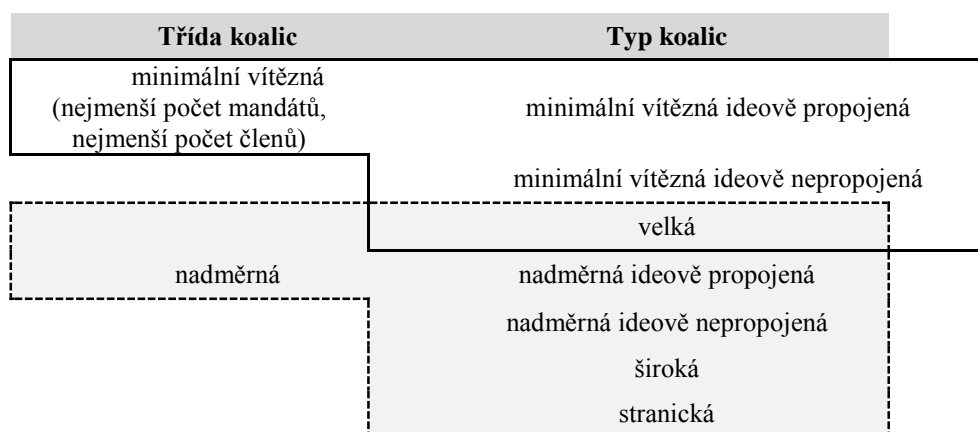
Nastavené volební systémy poměrného zastoupení téměř bez výjimky nedovolují, aby nadpoloviční většinou hlasů disponovala jediná politická strana. K získání těchto hlasů musí strany mezi sebou uzavírat spojení – koalice.

Na teorii koalic, včetně způsobu jejich uzavírání, logiky, taktiky, motivů i preferencí se v našich podmínkách ve svých pracích zaměřují mnozí politologové. Např. Tomáš Lebeda, který označuje komunální volební systém jako nejsložitější volební systém v našem státě (Lebeda, 2009). Analýze komunálního volebního systému ve všech jeho aspektech se ve svých pracích věnuje Stanislav Balík, z jehož prací mnoho dalších odborníků vychází. Shrnuje například vývoj teorie koalice a jejich typologií (Balík, 2008).

Významnou pozornost věnuje komunálnímu volebnímu systému kolektiv autorů z České zemědělské univerzity v Praze. Komunální politické systémy, komunální koalice, lokální politiku a politické modely rozpracovávají Petr Jüptner, Jakub Hudák a Jiří Svoboda z Univerzity Karlovy v Praze.

Typy koalice je nutno zkoumat především v kontextu, ve kterém vznikly a kde fungují, neboť podávají výpověď o dané politické kultuře (Balík, 2009). Balík třídí koalice dvouúrovňově, a to dle třídy koalice a dle jejího typu, přičemž třídy se propojují s různými typy. Balík (Balík, 2009 str. 189) zachycuje kategorizaci koalic následovně.

Obrázek 1 Třídy a typy koalic

Zdroj: Balík, 2009

Jednotlivé typy koalic se vyznačují charakteristickými znaky.

Minimální vítězná ideově propojená koalice zahrnuje takový počet subjektů (nebo mandátů), kolik jich je zapotřebí k většině mandátů. Jak uvádí Balík (Balík, 2009 str. 190), „*tento typ koalice je ... nejlogičtějším řešením povolební situace*“. Tento typ podporuje soutěživost stranického systému, čímž přináší voličům příslib změny politiky tehdy, pokud příští volby přinesou odlišné volební výsledky.

Minimálně vítězná ideově nepropojená koalice se skládá z nejmenšího možného počtu členů. Případně tato koalice disponuje nejmenším možným počtem mandátů k většině, která je složena ze subjektů z opačných stran politického spektra (např. krajní pravice vs. krajní levice). V této koalici se mohou vyskytovat i strany významně ideově odlišné, avšak je pro ni typické, že zde nejsou současně dva hlavní reprezentanti ideového spektra, ale pouze jeden hlavní představitel a jeden nebo více reprezentantů menších stran (Balík, 2009). Koalice může vzniknout v situaci, kdy vítěz není schopen utvořit koalici ideově propojenou, a proto

se spojí s menší stranou z opačného pólu politického spektra, která však nebude mít významný vliv, tedy silnou pozici. Tato koalice může též vzniknout, pokud vítěz má možnost vytvořit koalici ideově propojenou, avšak tu není možné zajistit z personálních důvodů.

Velká koalice je založena na spolupráci dvou dominantních, ideově protikladných aktérech. Je zde možná spolupráce i s menšími politickými subjekty, které se pohybují okolo středu politického spektra. Aby bylo možné koalici označit jako velkou, musí zůstat v opozici minimálně dva politicky nesourodé subjekty.

Nadměrně ideově propojená koalice se vyznačuje přítomností alespoň jednoho nadbytečného člena, kdy by i při jeho nepřítomnosti koalice držela většinu mandátů. Zároveň musí být v této koalici ideově blízké subjekty, mezi kterými nebude na politicko-ideové škále významné odlišení.

Nadměrně ideově nepropojená koalice není často se vyskytujícím typem. Je poměrně podobná koalici předchozí, avšak jejími členy jsou politické subjekty, které se nachází na opačných koncích ideově-politického spektra.

Široká koalice v sobě zahrnuje většinu relevantních politických sil. Jak upřesňuje Balík (Balík, 2009 str. 194), obvykle z ideologických důvodů „*mino koalici zůstává jeden relevantní politický partner, příp. politický proud*“. Koalice se skládá z více členů, přičemž zde musí být více subjektů, než kolik je zapotřebí k získání nadpoloviční většiny mandátů. Je pro ni typické, že zde musí spolupracovat ideově odlišné subjekty z různých pólů politického spektra. Proto bývá označována jako duhová koalice. Tato koalice vzniká s úmyslem zapojit do společné zodpovědnosti co nejvíce subjektů, avšak vždy zůstává jeden významný subjekt mimo ni v opozici. K vyloučení jednoho subjektu dochází, uzavřou-li účastnické subjekty přímo proti němu spojení (např. z ideových důvodů), anebo spojení bez něj.

Všestranická koalice je složena ze všech relevantních politických subjektů a na rozdíl od předchozích zde není žádný politický subjekt, který by se veřejně distancoval. Zapojení všech subjektů je strategické, neboť pro vítězné subjekty představuje jistotu spolupráce, a to i v budoucnu, kdy při případné změně po příštích volbách by političtí soupeři mohli zachovat obdobnou politickou korektnost.

3.6.2 Determinace komunální politiky

Fungování komunálních politických systémů je ovlivněno mnoha faktory. Jak uvádí Jüptner (Cabada, a další, 2006 str. 110) je toto fungování v České republice „*determinováno především velikostí obcí*“. Jüptner rozlišuje tři až čtyři kategorie velikostního rozmezí obcí, přičemž upozorňuje na primární funkční rozdíly v komunální politice těchto obcí.

Tabulka 5 Velikostní vymezení obcí

Kategorie obcí	Počet obyvatel
malé obce	cca do 1 700
menší střední obce	cca 1 701–9 000
větší střední obce	cca 9 001–45 000
velká města	cca nad 45 000

Zdroj: Jüptner 2006

Kromě velikosti obce determinují lokální politiku i technické faktory, kterými mohou být podmínky kandidatury, volební systém i uzavírací klauzule. Komunální politický systém rovněž významně ovlivňuje politická kultura zahrnující hodnotové vnímání občanů a třeba i soutěživost v rámci jednotlivých komunálních politik (Cabada, a další, 2006).

Velikostní rozmezí obcí je propojeno s lokálními koalicemi. Dle Jüptnera (Cabada, a další, 2006 str. 114) v malých obcích převažují „*neformální a taktní vřezahrnující koalice, jejichž existence je determinována velikostí obce, malým významem lokální exekutivy a politickou kulturou*“. V těchto obcích bývají často politickými lídry jednotlivci, kteří se aktivně podílejí na životě obce, a to nejenom na politické scéně. Koalice je tedy u této velikosti obcí možné zmiňovat až u těch přibližujících se počtem obyvatel k horní hranici.

Pro obce zařazené do velikostní kategorie menší střední obce jsou typické široké, případně velké koalice. Běžným příznakem je proměnlivost koalic a zároveň soutěživost systému, které probíhají nejenom při každém volebním cyklu, ale též v průběhu mezivolebního období. V těchto obcích často dochází po volbách k ustavení velké nebo alespoň minimální vítězné koalice, přičemž opozice není opozicí v klasickém slova smyslu, ale stává se součástí tzv. rozšířené koalice (Cabada, a další, 2006).

U větších středních obcí Jüptner upozorňuje na existenci explicitní koalice. Uvádí (Cabada, a další, 2006 str. 114), že „*teprve na této politické úrovni jsou zároveň politickými aktéry nejčastěji funkčně vymezené politické strany, ačkoliv se stále reziduálně setkáváme s tzv. jádry*“.

Podobnost komunální politiky a parlamentní politiky je možné zachytit až u velkých měst. Zde se po volbách většinou ustanovují minimální vítězné a velké koalice. V této souvislosti Jüptner (Cabada, a další, 2006 str. 115) zdůrazňuje, že „*teprve u této kategorie (z funkčního hlediska) mluvíme o analogii s politikou parlamentní*“. Jistá odlišnost zde i přesto setrvává, a to zejména v kritériu ideologické vzdálenosti, kdy na úrovni komunální politiky by nemusela politická příslušnost hrát tak zásadní roli. V případě statutárních měst upozorňuje Jüptner (Cabada, a další, 2006 str. 115) na případnou genezi velkých nebo dokonce širokých koalic, která v těchto městech bývá motivována jednak potřebou „bezpečné většiny, jednak dominancí ODS na zdejších magistrátech.

3.6.3 Komunální politické systémy

Komunální politické systémy bývají závislé na mnoha faktorech. Jedněmi z nich jsou političtí aktéři regionů, ale i státu. V České republice bývají zájmy municipalit zajištěné jak na všech třech úrovních vládnutí, tak i prostřednictvím úspěšných komunálních či starostovských stran (Říchová, a další, 2015 str. 169).

Na politickém procesu na lokální úrovni se projevuje jeho značná závislost na sídelní struktuře a velikosti obcí. V České republice existují značné rozdíly ve velikosti obcí a sídelní struktura je zde tradičně velice roztržštěná (Čmejrek, 2013). Velikost obce ovlivňuje vznik politického systému s pluralitou subjektů a zájmů, kdy větší obce mají oproti menším výhodu. Rovněž výběr kompetentních kandidátů je snazší v obcích větších. Balík ve své Studii ke komunálním volbám 2010 (Balík, 2012) vyvozuje, že na zastupitelstvech, a to jak u venkovských obcí, tak i statutárních měst, je patrná zvyšující se hodnota efektivního počtu stran. Na toto lze nahlížet z několika pohledů, a to jednak na možnost posílení politické soutěže v obci, na druhé straně to může vyjadřovat nespokojenost obyvatel se stavem obce. Může to však naznačovat i narůstající ochotu obyvatel na politické participaci.

Čmejrek (Čmejrek, 2013 str. 184) upozorňuje na charakteristický rys místních komunit, spočívající v provázanosti sociálních sítí, vysoké personalizaci voleb a i celého politického procesu.

Vzápětí po ukončení komunálních voleb dochází k ustavování obecních rad a zastupitelstev. Občané – voliči mají představu, že podoba radničních koalic bude odrážet výsledek voleb a bude jej respektovat.

Funkčnost demokratického systému se zaměřením na zastupitelskou demokracii bývá ověřována účastí občanů na volbách. Účast ve volbách do zastupitelstev obcí je druhou nejvyšší (po volbách do poslanecké sněmovny). Vyšší volební účast v komunálních volbách byla zaznamenávána v menších obcích, tento trend však v posledních obecních volbách vykázal změnu. Jak uvádí Balík (Balík, 2012 str. 43), v posledních obecních volbách (v roce 2010) celková volební účast vzrostla, přičemž k vzestupu došlo hlavně ve větších městech.

Členem koalice je politický subjekt, resp. jeho personální zastoupení. Často se však stává, že se „mateřský“ politický subjekt od svého člena (v tomto případě radního) nebo od jeho koaliční účasti distancuje. Tehdy není členem koalice politický subjekt, ale právě pouze jeho člen.

Nejproblematičtější institutem komunální úrovně jsou podle Balíka (Balík, 2009) politické strany. Ty je sice možné doplnit o sdružení nezávislých kandidátů, ale v menších obcích mohou být chápány pouze jako volné koalice nebo sumy jednotlivců. Problémy mohou způsobit i zájmové frakce v jednotlivých stranách i osobní vztahy. Jistou překážku v analýze aktérů komunální politiky představuje skepse vůči politickému stranictví i fenomén nezávislých kandidátů.

V komunálním politickém systému představují pro mnohé voliče alternativu nezávislá uskupení. Ta se ve svých artikulacích zaměřují na municipální problémy a zájmy určitých společenských skupin. Voliči je chápou jako naději i možnou alternativu. Jejich nezávislost bývá voliči pojímána jako příležitost, která se však nezakládá na ničem jiném než na přání (Balík, 2009).

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika obce Ústí nad Labem

4.1.1 Poloha, vývoj a demografické údaje

Statutární město Ústí nad Labem je regionálním a správním centrem Ústeckého kraje. Je členěno do čtyř městských obvodů, které se dále člení na městské části a katastrální území.

Tabulka 6 Členění statutárního města Ústí nad Labem

Městský obvod	Městská část	Katastrální území	
Ústí nad Labem - město	Božtěšice	Božtěšice	
	Bukov - část	Bukov - část	
	Habrovice	Habrovice	
	Hostovice	Hostovice u Ústí nad Labem	
	Klíše	Klíše	
	Předlice		Předlice
			Tuchomyšl
	Skorotice	Skorotice u Ústí nad Labem	
	Strážky Dělouš	Strážky u Habrovic	
	Ústí nad Labem - centrum	Ústí nad Labem - část	
	Vaňov	Vaňov	
Všebořice	Všebořice Dělouš		
Ústí nad Labem - Severní Terasa	Ústí nad Labem - Severní Terasa	Dobětice	
		Ústí nad Labem - část	
	Bukov - část	Bukov - část	
Ústí nad Labem - Neštětice	Krásné Březno - část	Krásné Březno - část	
	Mojžíř	Mojžíř	
	Neštětice	Neštětice	
Ústí nad Labem - Střekov	Brná	Brná nad Labem	
	Církvice	Církvice	
	Kojetice	Kojetice u Malečova	
	Olešnice	Olešnice u Svádova	
	Sebuzín	Sebuzín	
	Střekov		Střekov
			Nová Ves
	Svádov		Svádov
Budov u Svádova			

Zdroj: Magistrát města Ústí nad Labem, 2017, vlastní zpracování

Město je téměř s 95 000 obyvateli sedmým největším městem České republiky. Ústí nad Labem se nachází na severu České republiky, v Labském údolí, v blízkosti hranic se Spolkovou republikou Německo. Do Drážďan, které jsou regionálním centrem Spolkové republiky Sasko, činí vzdálenost 66 km, oproti Praze, která je vzdálená 90 km. Historie Ústí nad Labem byla právě vzhledem k jeho poloze mezi těmito správními středisky spojena nejen s českým, ale i s německým obyvatelstvem.

První zmínka o městě Ústí nad Labem je z roku 1056 nebo 1057. Město se postupně stávalo centrem oblasti, kdy se stalo i městem královským. Nejvýznamnější období rozkvětu v celé své historii zažilo Ústí i celé Ústecko v 19. století. Výhodná poloha města jako dopravní křižovatky a bohaté zdroje kvalitního hnědého uhlí položily základy pro jeho rozvoj. Současně s průmyslovým rozvojem došlo i k nárůstu počtu obyvatel. V roce 1830 čítalo Ústí nad Labem 1 759 občanů, avšak v roce 1850 již 4 000 obyvatel a v roce 1900 více než 29 000 obyvatel. Tehdy došlo k připojení předměstí Krásné Březno a Klíše a k nárůstu počtu obyvatel na více než 37 000⁸.

V národnostním složení obyvatel převažovalo obyvatelstvo německé. Dle sčítání lidu z roku 1930 žilo v Ústí nad Labem necelých 20 % Čechů. Složení obyvatelstva výrazně ovlivnilo další vývoj a postavení města.

V roce 1918 odmítla tehdejší německá politická reprezentace v severozápadních Čechách začlenit se do nově vzniklé Československé republiky a upřednostňovala národní sebeurčení v rámci tzv. provincie Deutschböhmen. Vzhledem k nepokojům, které nastaly, došlo k převzetí kontroly nad městem vojenskou mocí (československou vojenskou jednotkou) a město se stalo 12. prosince 1918 součástí Československa. Politická situace však rozvoj města významně neomezila. Došlo k mohutné výstavbě průmyslových závodů, ale rovněž další infrastruktury. Byla vybudována nová nemocnice, postaven nový most i nové bytové domy.

V období nástupu nacismu a druhé světové války došlo k převáženému vlivu nacistů. Ústí a jeho okolí se stalo dne 9. října 1938 součástí Německa. Nenávist a nesnášenlivost se projevila na vyhnání a vyvražďování židovských obyvatel. Do historie města se pak tragicky zapsaly nálety americké letecké armády v dubnu 1945. Došlo nejen ke zničení průmyslových objektů, ale i celých čtvrtí, v nichž bylo zničeno několik set domů a za oběť těmto náletům

⁸ Magistrát města Ústí nad Labem. Portál volný čas. Dostupné z: <http://www.usti-nad-labem.cz/cz/volny-cas/turistum/usti-nad-labem-se-predstavuje/historie-mesta.html>

padlo více než čtyři sta obyvatel. Nenávist mezi obyvatelstvem si na konci války vybrala daň, kdy došlo k pogromu na německé obyvatelstvo. Ti, kteří přežili, byli vyhnáni a odsunuti, čímž byla završena ztráta dosavadní historické kontinuity města⁹.

Po válce postupně počet obyvatel narůstal a koncem 90. let minulého století dosáhl sto tisíc obyvatel. Nejvíce obyvatel mělo Ústí nad Labem v roce 1990, a to 106 598 obyvatel¹⁰.

Tabulka 7 Demografické údaje – počet obyvatel Ústí nad Labem

Rok	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Stěhování			Celkový přírůstek	Stav 31. 12.
	celkem	celkem		přistěhovalí	vystěhovalí	přírůstek stěhov.		
2000	1 007	1 012	-9	1 103	1 673	-570	-579	95 491
2001	981	982	-3	1 227	1 918	-691	-694	94 871
2002	1 039	1 055	-18	1 865	2 174	-309	-327	94 544
2003	1 059	1 052	5	1 718	2 162	-444	-439	94 105
2004	1 087	989	95	1 783	2 124	-341	-246	93 859
2005	1 118	990	128	2 282	1 971	311	439	94 298
2006	1 100	914	181	2 202	2 116	86	267	94 565
2007	1 175	932	239	2 387	2 231	156	395	94 960
2008	1 220	933	284	2 112	2 067	45	329	95 289
2009	1 165	913	245	1 837	1 894	-57	188	95 477
2010	1 134	1 019	113	1 894	2 020	-126	-13	95 464
2011	1 018	968	46	1 720	2 361	-641	-595	94 258
2012	1 002	947	51	1 694	2 256	-562	-511	93 747
2013	1 011	1 014	-6	1 957	2 175	-218	-224	93 523
2014	1 045	921	123	2 032	2 269	-237	-114	93 409
2015	1 036	999	34	2 051	2 246	-195	-161	93 248

Zdroj: ČSÚ, 2017, vlastní zpracování

Ve městě se nachází Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, která má osm fakult, a to pedagogickou, sociálně ekonomickou, zdravotnických studií, přírodovědeckou, výrobních technologií a managementu, filozofickou, životního prostředí a užitého umění a designu a tři ústavy, kterými jsou Ústav techniky a řízení výroby, Ústav slovansko-germánských studií a Ústav zdravotnických studií. V Ústí nad Labem je zároveň 21 státních či soukromých zařízení středního školství.

⁹ Magistrát města Ústí nad Labem. Portál volný čas. Dostupné z: <http://www.usti-nad-labem.cz/cz/volny-cas/turistum/usti-nad-labem-se-predstavuje/historie-mesta.html>

¹⁰ Český statistický úřad. Online. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr#u>

4.1.2 Ekonomická aktivita v obci

Ústí nad Labem a jeho nejbližší okolí bylo úzce spjato s těžebními aktivitami hnědého uhlí a navazujícím průmyslem. Nejdůležitějším podnikem zde byly podniky Spolchemie a SETUZA. První z nich působil v oblasti chemického průmyslu, druhý se zabýval potravinářskou výrobou.

Celospolečenské změny v roce 1989 zásadně ovlivnily i hospodářskou strukturu v Ústí nad Labem. Došlo k uzavření mnoha podniků, k otevření jiných a vzniku tržního podnikatelského prostředí. Aktuální stav podnikatelských subjektů ve městě je uveden v další tabulce.

Tabulka 8 Podnikatelské subjekty v Ústí nad Labem

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	22 666	9 649
Zemědělství, lesnictví, rybářství	335	187
Průmysl celkem	2 013	1 100
Stavebnictví	2 744	1 340
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	5 503	1 898
Doprava a skladování	577	311
Ubytování, stravování a pohostinství	1 262	547
Informační a komunikační činnosti	432	240
Peněžnictví a pojišťovnictví	896	269
Činnosti v oblasti nemovitostí	1 757	356
Profesní, vědecké a technické činnosti	2 982	1 515
Administrativní a podpůrné činnosti	506	243
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	25	14
Vzdělávání	437	254
Zdravotní a sociální péče	359	303
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	601	220
Ostatní činnosti	1 796	681
Nezařazeno	.	.

Zdroj: ČSÚ, 2017, vlastní zpracování

Strukturálními změnami došlo k útlumu těžby uhlí a radikálních změn doznaly rovněž oba významné podniky (Spolchemie a SETUZA). Průmysl se více méně přenesl do okrajových čtvrtí města, kde nově vznikly průmyslové zóny. Aktuálně je v Ústí a jeho

okolí pět průmyslových zón, nacházejících se v různých fázích naplněnosti a přípravy. Jsou to Ústí nad Labem-Severní Předlice, Ústí nad Labem-Všebořice, Ústí nad Labem-Neštětice, Libouchec-Žďárek a Trmice. Pro investory se jako nejvýhodnější jeví zóna Trmice, která se nachází v blízkosti centra města (cca 3 km od středu) a přímo sousedí s dálnicí D 8. Dnes se zde nachází výrobní areál americké společnosti Black&Decker, společnost METAL, která je členem skupiny Kolbenschmidt Pierburg.

Přehled největších zaměstnavatelů v rámci regionu je uveden v následující tabulce.

Tabulka 9 Největší zaměstnavatelé v Ústí nad Labem

Pořadí	Název zaměstnavatele	Počet zaměstnanců
1	Krajská zdravotní, a.s.	2 000 a více
2	Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje	1 500 až 2 000
3	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem	500 až 1 000
4	Black&Decker (Czech), s.r.o.	500 až 1 000
5	KB Kolbenschmidt Czech Republic, a.s.	500 až 1 000
6	ČD Cargo, a.s.	500 až 1 000
7	Česká pošta, s.p.	500 až 1 000
8	Ústecký kraj	500 až 1 000
9	Spolek pro chemickou a hutní výrobu, a.s.	500 až 1 000
10	Statutární město Ústí nad Labem - Magistrát MÚ	250 až 500

Zdroj: CSÚ, 2017, vlastní zpracování

Ústecký region a rovněž jeho správní centrum Ústí nad Labem patří v celorepublikovém měřítku k regionům nejvíce postiženým nezaměstnaností. Vývoj nezaměstnanosti v okrese Ústí nad Labem je zachycen v následující tabulce.

Tabulka 10 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Ústí nad Labem

Rok	Celkem nezaměstnaných	Z toho mužů	Z toho žen	Z toho OZP	Z toho absolventů
2016	7 107	3 665	3 442	818	170
2015	8 465	4 405	4 060	851	220
2014	10 133	5 406	4 727	1 036	295
2013	10 338	5 577	4 761	1 015	489
2012	9 433	5 064	4 369	987	335
2011	9 089	4 866	4 223	955	426
2010	9 110	4 896	4 214	1 036	390
2009	8 320	4 498	3 822	933	375
2008	6 308	2 995	3 313	919	299
2007	6 987	3 336	3 651	1 137	284
2006	8 562	4 280	4 282	1 241	414

Zdroj: MPSV, ÚP

4.1.3 Zástavba obce – územní plán

Město Ústí nad Labem je správním centrem Ústeckého kraje, přičemž svou rozlohou i počtem obyvatel zaujímá první místo mezi sídly v regionu.

Samo město se rozkládá na obou březích řeky Labe. Historicky nejstarší dominantou Ústí je hrad Střekov, nalézající se na pravé straně řeky. Téměř zrcadlově se nachází Větruše, původně výletní zámeček a nyní nově zrekonstruovaný hotel s restaurací. Symbolem města je však pro mnoho Ústečanů Mariánský most přes řeku Labe dokončený v roce 1998.

Město Ústí nad Labem nemá na rozdíl od jiných významných center kompaktní historické jádro. Ke zničení téměř celého středu města došlo při náletech v roce 1945 a zbytky staré původní zástavby v centru města byly za předchozího režimu vesměs zbourány.

V centru města zůstalo zachováno pouze několik původních ulic, ostatní byly nahrazeny novou výstavbou nebo volným prostorem. Stav bytové výstavby je uveden v následující tabulce.

Tabulka 11 Bytová zástavba v Ústí nad Labem

Byty	Byty celkem	Z toho		Počet osob	
		v rodinných domech	v bytových domech	celkem	z toho v rodinných domech
byty celkem	43 597	6 888	35 768	90 098	15 912
obydlené	39 660	5 898	33 299	90 098	15 912
ve vlastním domě	4 625	4 446	150	13 073	12 524
v osobním vlastnictví	12 967	0	12 965	28 061	0
nájemní	9 716	320	9 300	21 208	912
družstevní	7 763	2	7 760	17 966	6

Zdroj: ČSÚ, 2017, vlastní zpracování

Statutární město Ústí nad Labem má zpracován územní plán. Jeho platné znění bylo vypracováno v roce 2011. Tento územní plán a připravované změny se staly předmětem mnoha sporů a protestů občanů i občanských aktivit¹¹. V současné době se připravuje aktualizace územního plánu, kdy jedním z jeho zpracovatelů je i jeden z iniciátorů protestů a účastník občanské aktivity STOP TUNELŮM.

¹¹Stop tunelům, o.s. Dostupné z: <http://www.stoptunelum.cz/>

4.1.4 Rozpočet obce

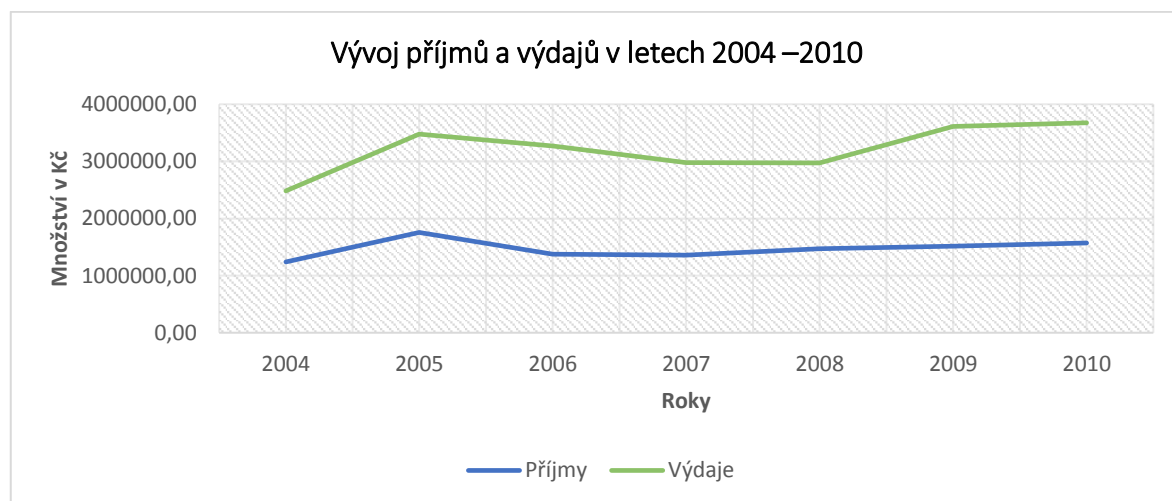
Statutární město Ústí nad Labem hospodaří již několik s deficitním rozpočtem. Z veřejně dostupných údajů je patrné, že k zadlužení města došlo již před rokem 2004. Jak bude upřesněno v analýze rozhovorů se zastupiteli, zadlužení bylo způsobeno neuváženými kroky předchozího vedení města, zejména v oblasti výstavby města (např. Mariánský most nebo při čerpání dotací).

Tabulka 12 Rozpočet města Ústí nad Labem v letech 2004 až 2010

Roky	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy (v tis. Kč)	1 239,25	1 755,94	1 376,13	1 358,46	1 470,88	1 517,37	1 573,59
Daňové	821,16	909,06	931,42	992,51	1 086,79	1 213,02	1 020,95
Nedaňové	12,65	12,03	22,05	30,26	29,40	17,17	21,26
Kapitálové	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,62	0,00
Přijaté transfery (dotace)	601,54	1 046,40	592,91	525,03	364,58	296,46	541,26
Výdaje (v tis. Kč)	1 244,10	1 721,56	1 896,23	1 620,42	1 500,62	2 093,47	2 101,98
Neinvestiční výdaje odborů MmÚ (bez dotací MO – městských obvodů)	934,74	1 328,73	1 067,31	1 087,60	1 100,62	1 226,47	1 066,45
Neinvestiční dotace MO	69,26	89,70	89,70	50,00	20,00	20,00	16,50
Investiční výdaje	240,10	303,13	739,22	482,81	380,00	847,00	1 019,03
Saldo (příjmy – výdaje)	-4,84	34,39	-520,09	-261,96	-29,75	-576,10	-528,39

Zdroj: Magistrát města Ústí nad Labem, 2017, vlastní zpracování

Obrázek 2 Vývoj příjmů a výdajů v letech 2004–2010

Zdroj: Magistrát města Ústí nad Labem, 2017, vlastní zpracování

Tabulka 13 Rozpočet města Ústí nad Labem v letech 2011–2017

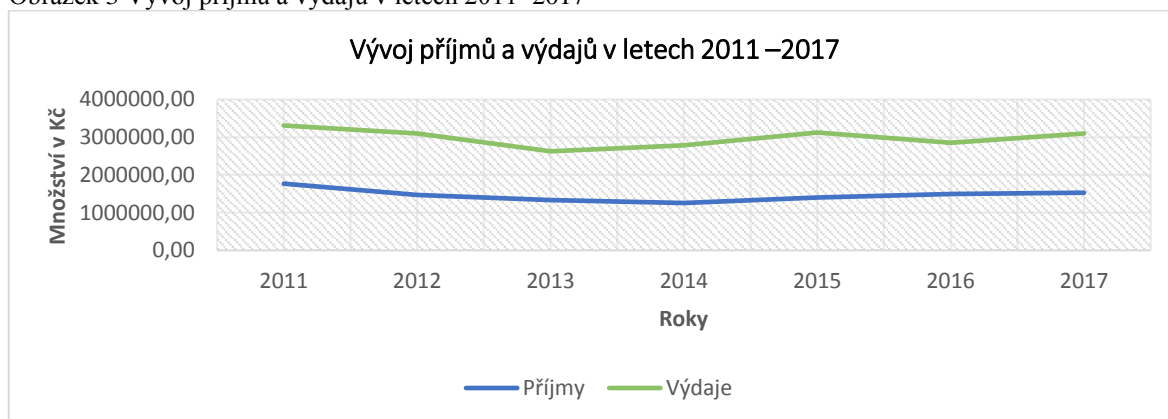
Roky	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Příjmy (v tis. Kč)	1 768,03	1 467,20	1 333,83	1 255,07	1 402,04	1 496,78	1 529,49
Daňové	1 147,12	1 043,95	1 074,60	1 110,00	1 186,00	1 250,00	1 358,00
Nedaňové	20,48	20,76	20,12	21,52	31,08	43,00	97,86
Kapitálové	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Přijaté transfery (dotace)	600,44	402,48	239,12	123,55	184,96	203,78	73,62
Výdaje (v tis. Kč)	1 543,37	1 629,50	1 292,55	1 531,36	1 725,36	1 359,08	1 572,18
Neinvestiční výdaje odborů MmÚ (bez dotací MO – městských obvodů)	1 147,57	1 032,58	988,94	1 005,50	1 040,95	1 086,24	1 262,40
Neinvestiční dotace MO	55,00	86,02	102,20	108,20	108,20	114,97	125,05
Investiční výdaje	340,80	510,91	201,42	417,66	576,21	157,87	184,73
Saldo (příjmy – výdaje)	224,67	-162,31	41,28	-276,29	-323,32	137,70	-42,69

Zdroj: Magistrát města Ústí nad Labem, 2017, vlastní zpracování

Pozn. Rozpočet pro rok 2016 nebyl v době zpracování uzavřený

Rozpočet pro rok 2017 byl odsouhlasený zastupitelstvem

Obrázek 3 Vývoj příjmů a výdajů v letech 2011–2017

Zdroj: Magistrát města Ústí nad Labem, 2017, vlastní zpracování

4.2 Ústecké politické subjekty v letech 2006–2014

Na místní politické scéně v Ústí nad Labem se vývojem času etablovaly tradiční politické strany. Jedná se o Občanskou demokratickou stranu, Českou stranu sociálně demokratickou a Komunistickou stranu Čech a Moravy. Tyto tři strany je možno bez ohledu na aktuální politickou situaci považovat na ústecké komunální politické scéně za úspěšné. ODS a ČSSD se „střídaly“ ve vládnutí a KSČM, ačkoliv nikdy neztvrdila, měla a má přesto vždy velkou podporu obyvatel, resp. voličů. Tento úspěch komunistické strany se paralelně odvíjí od jejího postavení a vnímání v celém Ústeckém kraji.

Poměrně stabilním subjektem na ústecké politické scéně je ODS, ta získala svou dominantní pozici již v 90. letech minulého století. Úspěšnost ČSSD nepochybně souvisí s postavením strany na celorepublikové scéně.

Komunálních voleb v roce 2006 se účastnilo devět politických subjektů. Jednalo se jak o tradiční politické strany, tak i o politická uskupení. Politické strany byly zastoupeny Občanskou demokratickou stranou (ODS), Českou stranou sociálně demokratickou (ČSSD), Komunistickou stranou Čech a Moravy (KSČM), Stranou zelených (SZ) a Evropskou stranou důstojného stáří (ESDS). Zároveň do voleb vstoupila koaliční uskupení politických stran, a to Křesťansko-demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL) a Koalice Demokratická unie ČR (DEUČR), Občanská demokratická aliance (ODA) a Klub angažovaných nestraníků (KAN). Voleb se zúčastnily i Sdružení pro Zdraví, Sport a Prosperitu (SpZSP) a Alternativa pro Ústí.

V komunální politice města se často odráží i situace na celostátní politické scéně. Vznikající nové politické strany mívají zastoupení i v Ústí nad Labem. Významnou roli zde má postavení města jako centra regionu.

Komunálních voleb se v roce 2010 účastnilo patnáct stran a sdružení, což byl doposud nejvyšší počet zapojených politických subjektů v historii města. Opět zde předložili kandidaturu tradiční strany (ČSSD, ODS a KSČM). Zároveň do těchto voleb vstoupily nové politické subjekty, a to Severočeši.cz, Strana pro ekologii a zdraví, Alternativa pro občany, Věci veřejné, Strana Práv Občanů Zemanovci, Česká pirátská strana, Suverenita – blok J. Bobošíkové a TOP 09. Opakovaně kandidovaly i další strany, a to Strana Zdraví, Sportu a Prosperity; Křesťansko-demokratická unie – Československá strana lidová; Evropská strana důstojného stáří a Strana zelených.

Ačkoliv i v Ústí nad Labem kandiduje KDU-ČSL, která má poměrnou důležitou roli v celostátním měřítku, nelze jí v tomto městě pokládat za silný politický subjekt. Ani ostatní politické strany s celostátní působností se v Ústí nad Labem výrazně neprojevují a ani voliči nejsou vnímány jako „důležité“.

Pro místní politickou scénu je příznačné, obdobně jako u ostatních statutárních měst, že zde zejména před volbami vznikají mnohá regionální uskupení, která svůj program staví především na problémech daného území. Těmi jsou uskupení spojující významné osobnosti z oblasti sportu, lékařství a částečně i podnikání, jako např. Strana pro Zdraví, Sport a Prosperitu a Severočeši.cz.

Ve volbách v roce 2014 kandidovalo čtrnáct politických stran a uskupení. Byly zde zastoupeny opět tradiční strany (ČSSD, ODS a KSČM), dále TOP 09, Strana svobodných občanů a KDU-ČSL. Dále zde kandidovala politická hnutí, a to ANO 2011, PRO! Ústí, Ústecké fórum občanů (UFO), PRO Sport a Zdraví, Čisté Ústí, Ústečané, SEVEROČEŠI ÚSTÍ NAD LABEM a Politické hnutí OBRODA.

Již zmíněný vliv celostátní politiky se v tomto volebním období projevil značnou měrou, kdy po velkém úspěchu politického hnutí ANO 2011 v parlamentních volbách, následoval i úspěch ve volbách komunálních.

4.3 Komunální volby v období 2006–2014

Komunální volby v roce 2006 se uskutečnily 20. 10. – 21. 10. Do zastupitelstva města Ústí nad Labem bylo voleno 37 zastupitelů. Počet oprávněných voličů (velikost elektorátu) pro tyto volby byl 76 038, přičemž volební účast byla 33,80 % s počtem odevzdaných hlasů 25 677.

Vítězem komunálních voleb v roce 2006 se v Ústí nad Labem stala ODS, a to s drtivou převahou 39,78 % hlasů a ziskem 17 mandátů z celkového počtu 37 mandátů. Druhé místo zaujala ČSSD se ziskem 16,16 % (8 mandátů). Zbývajících 12 mandátů bylo rovným dílem rozděleno mezi KSČM (14,15 %) a SpZSP (13,78 %). V zastupitelstvu tedy zasedly pouze zástupci čtyř stran.

Tabulka 14 Volební výsledky – komunální volby 2006

Název strany	Procento hlasů	Počet mandátů
ODS	39,78%	17 mandátů
ČSSD	19,16%	8 mandátů
KSČM	14,15%	6 mandátů
Sdružení pro Zdraví, Sport a Prosperitu	13,78%	6 mandátů
Strana zelených	4,34%	0 mandátů
Alternativa pro Ústí	4,20%	0 mandátů
Evropská strana důstojného stáří	2,04%	0 mandátů
Kř. a demokratická unie - Čs. strana lidová	1,77%	0 mandátů
Koalice DEUČR, ODA, KAN	1,26%	0 mandátů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vítězná strana ODS vybrala jako kandidáta na primátora města Jana Kubatu, ten se ovšem neumístil na prvním místě v pořadí, ale až jako druhý za Petrem Gandalovičem (předchozím primátorem). Již v předvolebním období bylo zřejmé, že strana v případě

úspěchu ve volbách navrhne na post primátora Jana Kubatu, jelikož Petr Gandalovič úspěšně kandidoval do Poslanecké sněmovny. Podle předpokladu se tedy Jan Kubata primátorem v Ústí nad Labem stal.

Komunální volby v roce 2010 se uskutečnily 15. 10. – 16. 10. Počet mandátů do zastupitelstva byl shodný jako v předchozích volbách, a to 37 mandátů. Počet oprávněných voličů (velikost elektorátu) pro tyto volby byl 75 588, přičemž volební účast byla 33,29 % s počtem odevzdaných hlasů 25 057.

Vítězem voleb se v Ústí nad Labem stala ČSSD, která získala 23,36 %, a tedy 11 mandátů v zastupitelstvu. Na druhém místě se umístila ODS se ziskem 18,99 % hlasů (9 mandátů) a třetí KSČM se ziskem 12,20 % (5 mandátů). Po stejném počtu mandátů, a to pět, získaly SpZSP (12,09 %) a TOP 09 (11,60 %). Zbylé dva mandáty obsadili Severočeši.cz (5,95 %). Výsledek komunálních voleb změnil zásadně politickou situaci v Ústí nad Labem. Významnou měrou se na této změně podílelo i aktuální postavení ODS v rámci celostátní politiky. V zastupitelstvu města došlo ke zrušení dominance ODS, a tím k jeho značné politické diverzifikaci. Současně složení zastupitelstva ovlivnila situace z celostátní politické scény, kdy jako další významný hráč vstoupila na scénu TOP 09.

Znalost komunálního prostředí přispěla k volebnímu úspěchu hnutí Severočeši.cz.

Tabulka 15 Volební výsledky – komunální volby 2010

Název strany	Procento hlasů	Počet mandátů
ČSSD	23,36%	11
ODS	18,99%	9
KSČM	12,20%	5
Sdružení pro Zdraví, Sport a Prosperitu	12,09%	5
TOP 09	11,60%	5
Severočeši.cz	5,95%	2
Strana zelených	3,42%	0
Suverenita - blok J. Bobošíkové	3,16%	0
Věci veřejné	2,82%	0
Česká pirátská strana	2,13%	0
Alternativa pro občany	1,61%	0
Evropská strana důstojného stáří	1,43%	0
SPOZ (zemanovci)	0,76%	0
Strana pro ekologii a zdraví	0,66%	0
Kř. a demokratická unie - Čs. strana lidová	0,63%	0

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vítěz voleb, ČSSD, navrhla jako kandidáta na primátora Víta Mandíka, který ovšem byl na kandidátní listině uveden až pod pořadovým číslem 7. Následně byl Vít Mandík zvolen primátorem statutárního města Ústí nad Labem.

Komunální volby v roce 2014 se uskutečnily 10. 10. – 11. 10. Počet mandátů do zastupitelstva se shodoval s předchozími volbami (37 mandátů). Počet oprávněných voličů (velikost elektorátu) pro tyto volby byl 74 874, přičemž volební účast byla 31,06 % s počtem odevzdaných hlasů 23 209.

Celorepubliková přízeň voličů ANO 2011 se ve velké míře projevila i na komunální úrovni, kdy se toto uskupení stalo vítězem voleb se ziskem 26,08 % a počtem mandátů 12. Obdobný volební úspěch zažilo i nové regionální politické hnutí PRO! Ústí se ziskem 8 mandátů (17,40 %). Obě tato hnutí porazila ve městě tradičně volené politické strany (ČSSD, ODS a KSČM). Nově se do zastupitelstva dostali i dva lídři regionálního uskupení UFO.

Výsledek těchto voleb výrazně změnil rozložení politických sil ve městě. Původní lídři museli ze svých pozic ustoupit a mohli předpokládat, že jejich další činnost bude probíhat ze strany opozice.

Tabulka 16 Volební výsledky – komunální volby 2014

Název strany	Procento hlasů	Počet mandátů
ANO 2011	26,08%	12
PRO! Ústí	17,40%	8
ČSSD	11,73%	5
KSČM	10,98%	5
ODS	6,54%	3
UFO (Ústecké fórum občanů)	6,28%	2
TOP 09	5,73%	2
PRO Sport a Zdraví	4,18%	0
Čisté Ústí	3,82%	0
Ústečané	2,74%	0
SEVEROČEŠI ÚSTÍ NAD LABEM	2,04%	0
Strana svobodných občanů	1,75%	0
Kř. a demokratická unie - Čs.strana lidová	0,85%	0
Politické hnutí OBRODA	0,42%	0

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na primátora byl vítězným hnutím ANO 2011 navržen lídr kandidátky Josef Zikmund, který byl následně i primátorem statutárního města zvolen.

5 Výsledky a diskuse

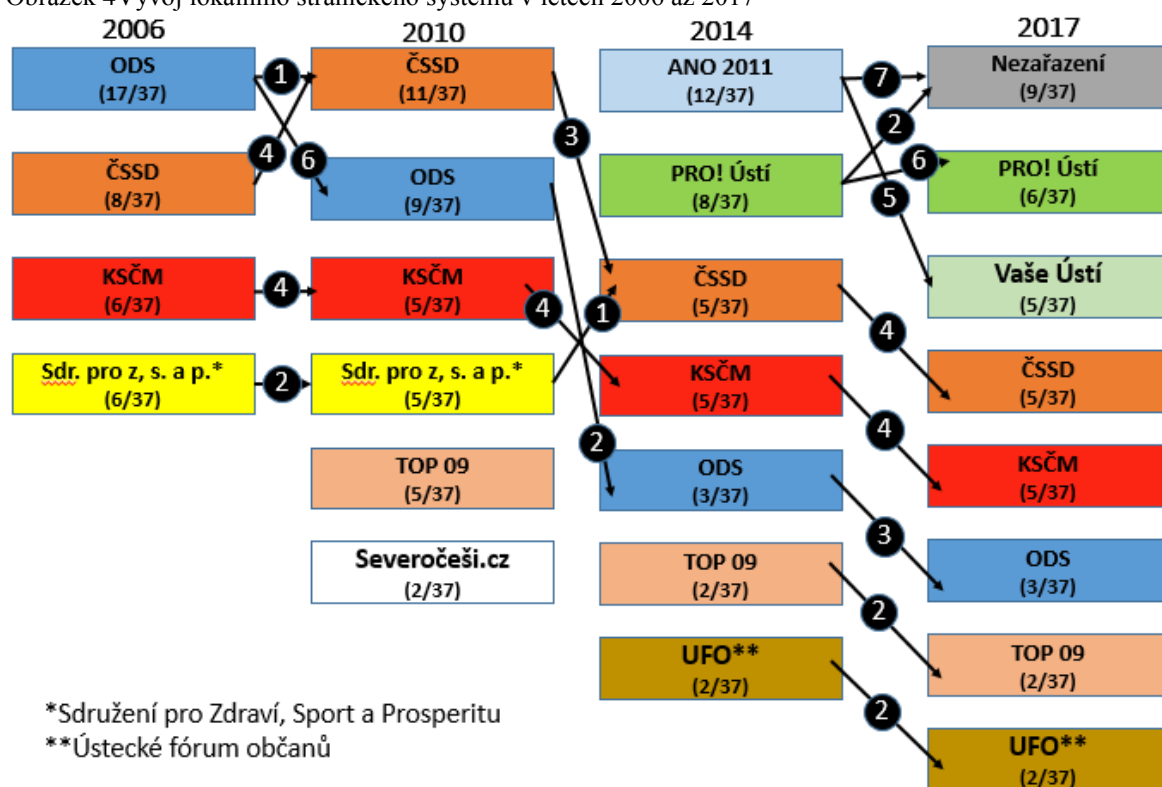
5.1 Konfliktní linie a vytváření koalic v Ústí nad Labem

5.1.1 Vývoj lokálního stranického systému

Každé rozhodování v obcích je samozřejmě rozhodováním politickým. Chce-li místní samospráva prosadit určité rozhodnutí, lze předpokládat, že to s sebou často přinese střet zájmů zúčastněných. V lokálním stranickém systému, zejména ve statutárních městech, se vyskytují pluralitní politická spektra.

Vývoj lokálního stranického systému a kontinuity kandidatury v letech 2006–2017 je zachycen v následujícím schématu.

Obrázek 4 Vývoj lokálního stranického systému v letech 2006 až 2017

Zdroj: vlastní zpracování dle Bubeníčka (Bubeníček, 2010)

Vítěz komunálních voleb v roce 2006 obsadil křeslo primátora (Jan Kubata). Kromě vítězné strany se do zastupitelstva dostali ještě zástupci ČSSD, KSČM a SpZSP. Zastoupení pouze čtyř stran je vzhledem k předchozím rokům netypické. Vítězná ODS nejprve zahájila

jednání se stranou SpZSP, ale zároveň i s opoziční ČSSD. Protože nedošlo k dohodě mezi ODS a SpZSP, a to kvůli rozporům o personálním složení obvodních úřadů, spojila se ODS s ČSSD a vytvořila velkou koalici¹². Obě strany disponovaly v zastupitelstvu města 25 mandáty. V opozici zůstaly KSČM a SpZSP.

Po komunálních volbách v roce 2010 se stal primátorem města Vít Mandík z ČSSD. Tato vítězná strana neobsadila post primátora kandidátem, který byl v čele kandidátní listiny. Do čela města byl obsazen kandidát, který figuroval v kandidátní listině až na sedmém místě. Původní lídr kandidátky Josef Macík obsadil post starosty ústecké čtvrti Severní Terasa. Došlo k sestavení koalice zahrnující ČSSD a ODS. Druhá jmenovaná uzavřela zároveň smlouvu o vzájemné spolupráci se SpZSP¹³. Všechny tyto strany obdržely tedy 25 mandátů, i tuto koalici lze označit jako velkou koalici. V rámci koaličních vyjednávání padl návrh na vznik pravicové koalice, která by se skládala ze zastupitelů ODS, SpZSP a TOP 09. Vzhledem k nízkému počtu mandátů, a to 19, by však byla tato koalice byla příliš křehká. ODS tedy reagovala na vítězství ČSSD a uzavřela již zmíněnou koalici společně se SpZSP. V opozici pak zůstaly KSČM, TOP 09 a Severočeši.cz. Dosažení mandátů v zastupitelstvu statutárního města lze označit jako výrazný úspěch regionálních uskupení (SpZSP a Severočeši.cz). Zde je třeba vyzdvihnout odlišnost mezi lokální a celostátní politikou, kdy zejména uskupení tohoto typu obsazují místa na svých kandidátkách z řad známých osobností. Při volbách do obecních zastupitelstev je pro voliče daleko jednodušší zvolit osobnost, kterou blíže zná a která pro něj není jen neznámým jménem.

Ačkoliv by se mohlo zdát, že výsledek voleb v roce 2014 je překvapující, není tomu tak. Nástupem nových politických subjektů reprezentovaných zejména uskupením ANO 2011 byla ovlivněna nejenom politika celostátní, ale rovněž i lokální. Vedení tohoto politického subjektu i v rámci regionů obsadilo na své kandidátní listiny úspěšné osobnosti zejména z řad podnikatelů. Tím, že byla celospolečenská situace hnutí ANO 2011 příznivě nakloněná, došlo i k částečnému ovlivnění výsledků komunálních voleb v Ústí nad Labem. Výraznou předvolební kampaní zaštitěnou i osobou předsedy hnutí bylo zasaženo značné množství voličů. Kromě tohoto hnutí do voleb vstoupilo i regionální uskupení PRO! Ústí,

¹² Novotný, L., P. Tachecí. Komunální volby v Ústí nad Labem: Se zaměřením na analýzu předvolebních kampaní. Ústí nad Labem, 2013, UJEP Ústí nad Labem

¹³ MF DNES. Ústí povede koalice ODS s ČSSD. Online. Dostupné z: http://usti.idnes.cz/usti-povede-koalice-ods-a-cssd-s-podporou-sportovcu-primator-bude-z-cssd-1ow-/usti-zpravy.aspx?c=A101020_1469426_usti-zpravy_oks

kteří rovněž vsadilo na úspěšné osobnosti, veřejně známé. Jednalo se jak o podnikatele, tak i o ty, kteří se výrazně veřejně angažovali v rámci občanských aktivit.

Volební výsledek v sobě zobrazil nespokojenost voličů s předchozím vedením města. Tím, že nové politické subjekty získaly 20 mandátů (vyjma UFO), došlo k zásadnímu obratu v držení politické moci ve městě. Dříve vládnoucí ODS obdržela ve volbách pouze 3 mandáty, což bylo pokládáno jejím vedením za zdrcující porážku, v jejímž důsledku došlo i k odstoupení předsedy Oblastního sdružení ODS Ústí nad Labem¹⁴. Nespokojenost s „vládnutím“ ČSSD v Ústí nad Labem v předchozím volebním období ovlivnila volební výsledek i této strany. Město Ústí nad Labem jako regionální centrum si mnoho obyvatel pojí s dotačními kauzami (ROP Severozápad). Zároveň se na přístupu voličů výrazně projeví i mediálně zveřejňované informace o dlouhodobém zadlužování města.

V návaznosti na výsledek voleb v roce 2014, kdy zvítězilo hnutí ANO 2011 a jako druhé se umístilo regionální hnutí PRO! Ústí, byla mezi těmito politickými subjekty uzavřena koalice, která by se dala označit jako nadměrná ideově propojená. Ačkoliv tyto subjekty nejsou politickými stranami, jejich volební programy jsou zaměřeny téměř shodně, zejména na obnovu a rozvoj města. Primátorem města byl zvolen Josef Zikmund, který figuroval jako lídr kandidátky ANO 2011 a náměstkyně primátora se stali Martin Mata (ANO 2011) a Martin Hausenblas (PRO! Ústí). Členové koalice často vystupovali jako individualisté a uvnitř koalice začalo docházet ke sporům. Jistou příčinu lze spatřovat i v charakteru těchto hnutí, kdy jednotlivci nejsou řízeni stranickým vedením a nemusí závazně dodržovat stranická usnesení. Je třeba podotknout, že přesto, že zájem každého jednotlivého zastupitele spočíval v práci „pro město“, došlo postupem času k osobnostním sporům. V červnu roku 2015 došlo k rozpadu koalice. Nejprve na funkci člena zastupitelstva rezignoval Josef Matějka a novým členem zastupitelstva se stala Věra Nechybová (oba za ANO 2011). Na zasedání zastupitelstva dne 24. 6. 2015 došlo mimo jiné k odvolání primátora, jeho náměstků, členů rady města a k přeobsazení postu primátora. Rovněž bylo zvoleno nové vedení města. Primátorkou města Ústí nad Labem se stala Věra Nechybová (ANO 2011), jejími náměstkyně Jiří Madar (UFO) a Pavel Dufek (ANO 2011). Byla uzavřena koalice mezi částí zastupitelů zvolených za hnutí ANO 2011 (5 mandátů) a hnutím UFO (2

¹⁴ Občanská demokratická strana. Online. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/8505-rezignace-predsedy-os-ods-usti-nad-labem-radima-f-holecka>

mandáty), za podpory zastupitelů z ODS, ČSSD a KSČM. Vznikla tedy široká „duhová“ koalice. V opozici zůstali zástupci hnutí PRO! Ústí, TOP 09 a někteří z členů ANO 2011.

Na tuto situaci reagovalo předsednictvo hnutí ANO 2011, které následně rozhodlo o zrušení oblastní organizace v Ústí nad Labem a vyloučení všech jejích členů. Zároveň vyzvalo ústecké zastupitele Věru Nechybovou, Pavla Dufka, Renatu Zrníkovou, Martina Beneše, Miroslava Štráchala a Yvetu Tomkovou ke složení mandátů¹⁵.

5.1.2 Problémy města

Aktuální politické problémy města definují oslovení zastupitelé v poměrně shodě. Řadí sem roztržičnost politických stran a zastupitelstva, a jak někteří uvádí, „*nepřehlednost rozdaných karet v zastupitelstvu*“. Podle dalších zastupitelů spočívá problém města v tom, že „*je řízeno úředníky, a ne politiky*“. Zastupitelé se vesměs shodují na rozdrobenosti zastupitelstva a na absenci komunikace a spolupráce mezi sebou navzájem. Někteří z nich uvádí, že po posledních volbách se do zastupitelstva dostali lidé, kteří sice byli nadšení, avšak nezkušení. „*Tito nadšenci se svými vizemi dostali do rozporu s realitou a došlo k zablokování jakékoliv spolupráce mezi koalicí a opozicí*“. Dle některých zastupitelů vstoupili do politiky lidé, kteří se spojili do politického uskupení, ačkoliv ve „*většině případů neměli nic společného a značně se lišili v názorech i postojích*“.

Zvolení zastupitelé za regionální politická uskupení jsou pro mnohé, kteří byli zvoleni za politické strany, nečitelní. S rozložením sil v zastupitelstvu, kam byli zvoleni jak zastupitelé politických stran, tak i politických hnutí, souvisí i změny, které nastaly až v průběhu volebního období. Došlo k zásadnímu obratu, kdy naprosto antagonistické politické subjekty uzavřely dohodu.

Část zastupitelů se domnívá, že komunikace je v poslední době velice špatná a probíhá spíše jen v rámci vládní koalice. Jeden ze zastupitelů se ke komunikaci mezi vládní koalicí a opozicí vyjádřil následovně: „*Veškerá komunikace a jednání jsou na mrtvém bodě, vládnoucí koalice se nejenže nesnaží spolupracovat s opozicí, ale v mnohých případech jí ještě hází klacky pod nohy*“.

Patriotismus je v mnoha obcích i městech synonymem pro občanskou hrdost, sounáležitost s obcí. Otázka patriotismu, a tedy občanství Ústečana, je v dnešní době

¹⁵ Citytalk.cz - Regionální on-line deníky. Dostupné z: <http://www.e-usti.cz/zpravy/2697-nejsme-puciste-rikaji-kritizovani-clenove-zrusene-zakladny-ano-usti-nad-labem>

nezodpovězená. Mezi obyvateli Ústí jsou patrioti, a to zejména ze strany starousedlíků. Tím, že v historii města došlo k častému vysídlování původních obyvatel, není pro mnohé obyvatele Ústí nad Labem toto město místem, kde mají své kořeny.

Jistá forma patriotismu však již vzniká. To se projevuje například i vstupem občanských aktivit a iniciativ do dění ve městě. Většina dotázaných zastupitelů uvedla, že i přes existující negativní vnímání města zde patrioté žijí, není jich ovšem mnoho. Zastupitelé uvádějí, že příznivě by občanství Ústečanů mohlo ovlivnit zlepšení image města. Město musí svým občanům nabídnout to, co žádají a potřebují. Mezi jinými sportovní vyžití, kulturní akce a vzdělávání.

5.1.3 Existence konfliktních linií

Hlavními konfliktními body v obci jsou výstavba města, nedostačující a dlouhodobě kritizovaný územní plán i absence developerů. Územní plán, který byl městem v minulosti přijat, odstartoval protesty obyvatel, neboť obsahoval mnoho chyb a spíše než k rozvoji města směřoval ke zhoršení jeho stavu. Jednou z napadaných částí územního plánu byla i výstavba tunelů přímo ve městě. Vznikla aktivita označovaná jako STOP TUNELŮM, která se následně přeformovala do hnutí PRO!Ústí. Její členové rozšířili spektrum svých zájmů nejen na oblast již zmíněných tunelů, ale na územní plán jako celek. Změna územního plánu se již připravuje, její dokončení má však oproti potřebám města výraznou prodlevu. Ve městě není funkční instituce hlavního architekta.

Určitý druh konfliktu vznikl i v souvislosti s Činoherním studiem a prostorami bývalého kina Hraničář. Na přelomu let 2013 a 2014 došlo k vyhocení situace mezi magistrátem města Ústí nad Labem a Činoherním studiem. Z důvodu nedostatku finančních prostředků byl ze strany města omezen příspěvek na jeho provoz, a studio ukončilo v pronajatých prostorách činnost. V roce 2014 proto připravila skupina aktivistů plán na úpravu tehdy nevyužívaných prostor bývalého kina Hraničář pro potřeby souboru Činoherního studia. Došlo k úpravě prostor Hraničáře, a přestože se Činoherní studio nakonec vrátilo do svých původních prostor, bylo v Hraničáři vybudováno nové kulturní

centrum v Ústí nad Labem. Mnozí podporovatelé Činoherního klubu a Veřejného prostoru Hraničář byli a jsou zároveň i členy hnutí PRO!Ústí¹⁶¹⁷.

Oba tyto spory vyvolaly určitý druh občanské nespokojenosti s vedením města a jeho kroky. Došlo k významné podpoře hnutí PRO!Ústí s výsledným úspěchem ve volbách. Přestože v meziobdobí se již situace okolo Činoherního studia ustálila, které je podporováno i ze strany města, lze říci, že rozpory i nadále přetrvávají. Tím, že se hnutí PRO!Ústí z „vítěze voleb“ dostalo do opozice, je snížena jeho rozhodovací pravomoc. Přesto lze předpokládat, že podpora voličů neklesá a toto regionální hnutí se bude i nadále aktivně podílet na politickém rozhodování ve městě.

V rámci jednání zastupitelstva měst dochází k častým rozporům při rozhodování o financování aktivit, kdy je zřetelný nesoulad u zastupitelů v cílení obecních prostředků. Část zastupitelů podporuje více sport, včetně poskytování dotací sportovním klubům a zařízením, jiní preferují kulturní aktivity.

Značně kriticky je hodnocena i rekonstrukce plavecké haly ve městě. Zde došlo k významné investici ze strany města, avšak zrekonstruovaná hala a její prostory nespĺňují předepsané parametry pro konání sportovních akcí. Jedná se například o nedostatečnou hloubku bazénu pro vodní pólo a o nedodržení parametrů bazénu pro mezinárodní plavecké soutěže.

Zastupitelé spatřují problém i ve schopnosti města čerpat dotace nebo v absenci případného zapojení města do developerské činnosti, například výstavbou sociálních a startovacích bytů a rozšíření občanské vybavenosti. Město zároveň není schopno využít brownfieldy a potenciál starých budov.

Na základě rozhovorů je zřejmě možné mluvit o promítání cleavages z celostátní do komunální politiky, např. u geneze místního hnutí ANO, jež zřejmě získalo nemalý podíl pravicových hlasů v Ústí. V souvislosti s hnutím ANO 2011 někteří zastupitelé uvádí, že „v posledních volbách (komunálních) vyhrálo ANO 2011, které však nemělo žádné známé osobnosti, které by vedly kandidátku“. Část zastupitelů některých stran negativně vnímá tlak z centra, které značně ovlivňuje, či dokonce přímo zakazuje spolupráci mezi zastupiteli z různých politických subjektů. Tyto skutečnosti dlouhodobě blokuji řešení aktuálních problémů města a mají velký dopad na celkové řízení města, které, jak uvádí jeden ze

¹⁶ Veřejný sál Hraničář, spolek. Online. Dostupné z: <http://hranicar-usti.cz/spolek/>

¹⁷ REFLEX. Online. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/kultura/54310/skandal-na-severu-usti-nad-labem-likviduje-sve-cinoherni-studio.html>

zastupitelů, má „*naprosto odlišný charakter od charakteru v PČR*“. Celostátní cleavages se tedy promítají ve volbách, při jednáních a v některých případech i při vytváření vládnoucích koalic.

5.1.4 Vývoj a podoba lokálního politického spektra

Tradiční strany v Ústí nad Labem jsou aktuálně ve stagnaci, případně úpadku. U těchto stran lze předpokládat, že jejich představitelé nebo zvolení zastupitelé v rámci regionů nebudou vystupovat odchylně od názorů a postojů svého centra. Mají určitý druh vedení v rámci svých základů. U některých z nich probíhá reforma, přesto se mezi kandidáty na komunální úrovni vyskytují i tací, kteří jsou spojovaní s různými kauzami.

Oblastní ODS prošla v rámci regionu významnou změnou, kdy došlo k obměně členů, a to dokonce i na pozici předsedy OS ODS po posledních volbách (2014). Tyto změny byly vyvolány poklesem volebních preferencí na komunální i na celostátní úrovni.

ČSSD, které se tradičně v Ústí dařilo, dosadila do vedení v rámci regionu nové lídry. I zde probíhá určitá reforma. Dlouhou dobu tato strana „ovládala“ vedení města. V návaznosti na výsledek voleb se dostala do opozice, avšak v roce 2015 při změně ve vedení města zaujala opět pozici částečně vládnoucí strany. Obdobné platí i v případě ODS.

KSČM je stranou, která je tradičně v ústeckém regionu do značné míry podporována. Od roku 1989 vždy působila na magistrátu v opozici, kde se nachází i v současnosti. Dlouhodobým problémem této strany je snižování členské základny.

TOP 09 charakterizuje extrémní vymezení od levicových stran, nevýhodou této strany je nízká členská i voličská základna.

Výběr kandidátů má u všech zastoupených politických stran obdobný průběh. V rámci členské základny jsou vybráni kandidáti, jejichž odsouhlasení se řídí interními pravidly strany, např. stanovami.

Zastupitelé politických stran většinou o svých stranách hovoří tak, že tyto přinášejí jistou stabilitu a řád, oproti malým stranám a hnutím, kde vyvstává spousta nejasností. Vznik nových hnutí v Ústí nad Labem je z velké části odrazem celospolečenského trendu. Mohl by vyjadřovat touhu občanů po změně, tedy nespokojenost s dosavadním vedením, potažmo s jednotlivými politiky.

V zastupitelstvu města jsou kromě těchto stran zastoupena i politická hnutí. Hnutí ANO 2011, které se nejprve prosadilo na celostátní úrovni, získalo i značnou přízeň voličů

v rámci komunálních voleb. Jak uvádí někteří ze zastupitelů, je „*ANO určité spojení nespojitelného. Spojení různých lidí s různými názory a zároveň i různými úmysly a ambicemi.*“ Ze strany zastupitelů zazněl i názor, že atraktivita nových stran představovaných často jejich vůdci (ANO 2011) láká voliče k jejich volbě. „*Voliči se domnívají, že tím, že je strana celostátně úspěšná, může být úspěšná i ve městě.*“ Ovšem tato volba v Ústí nad Labem nefungovala, neboť zde došlo postupem času k rozpadu komunální pobočky.

Hnutí PRO! Ústí bylo původně občanskou iniciativou, která však našla pro voliče v dané době aktuální témata. Zastupitelé ostatních stran jsou členové tohoto hnutí vnímáni jako aktivisté, nikoliv politici. Dle mínění jednoho zastupitele je u nich pozitivem to, že „*přináší nové názory a nová diskuzní témata*“. Jiný zastupitel tradiční strany míní, že „*to, co obě hnutí spojuje, je jakási fikce, že přináší záchranu, neboť dosud tu vše bylo špatně*“.

Regionální hnutí UFO cílilo v rámci předvolební kampaně na nerozhodnuté voliče, přičemž prioritou mu byla podpora sportu ve městě. Tak se zástupci tohoto hnutí v zastupitelstvu prezentují i dnes. Po změně v roce 2015, kdy se hnutí stalo koaliční stranou, se ambice jeho členů a rozhodovací moc ovšem výrazně zvýšila. Představitel UFO je některými zastupiteli vnímán jako kontroverzní osobnost.

5.1.5 Koalice

Většina zastupitelů vidí jako hlavní faktor při sestavování komunálních koalic programovou shodu. Vzhledem k tomu, že se jedná o regionální politiku, velká část volebních programů má základ ve vylepšování města a života občanů v něm. Nezpochybnitelnou měrou ovlivňuje sestavování koalic počet hlasů, který, jak uvedlo několik zastupitelů, je „*alfou a omegou*“, a to hlavně v posledních letech, kdy základem všeho jsou počty. Dalším důležitým faktorem při sestavování koalic je ale i důvěra a otevřenost koaličních partnerů. Ve většině případů je snaha o vytváření spíše menších koalic, ve kterých není tak velká rozdrobenost názorů. Aktuální situace ve vedení města však ukazuje, že velikost koalice nehraje při sestavování nikterak zásadní roli.

6 Závěr

Ústí nad Labem jako krajské město hraje v regionálním politickém prostoru významnou roli. Zároveň se jedná o sedmé nejlidnatější město v České republice, což podtrhuje jeho význam nejen v rámci fungování kraje, ale i celé České republiky. Nejčastěji je město spojováno s nízkou finanční bilancí a vysokou mírou nezaměstnanosti. Důležité však je dívat se na město na základě jeho vývoje, a právě tak je hodnotit. Tento vývoj byl, jak již bylo zmíněno, v případě Ústí nad Labem značně ovlivněn jeho polohou.

V novodobém vývoji města vidím tři důležité milníky, mezi něž lze počítat 1) odsun Němců, 2) politickou změnu spojenou s rokem 1989 (značné omezení průmyslu) a 3) vytvoření sociálně odloučených lokalit.

Od roku 1994 byl politický obraz města primárně utvářen politikou ODS, která zde zažila 16 let trvající éru, jež je dodnes spojována s různými druhy kauz, souvisejícími se státními zakázkami, privatizací a výstavbou, potažmo obnovou infrastruktury. ODS byla v roce 2010 vystřídána ČSSD. Obě éry přinesly Ústí nad Labem převážně finanční problémy. Pro představu – ještě v roce 2012 město splácelo úvěry z let 2002 a 2003. Finanční situaci města neprospívá ani dlouholetá vysoká nezaměstnanost, která souvisí s omezením průmyslu (útlum těžby hnědého uhlí a postupné uzavírání chemických továren) již v průběhu 90. let minulého století, a od té doby je její stav prakticky beze změny.

Aktuálně je situace ve městě nepřehledná, a to zejména pro jeho obyvatele, již jsou i podle slov samotných zastupitelů často vedením města opomíjeni. Na vině jsou ovšem i obyvatelé sami, jelikož volební účast je již dlouhou dobu extrémně nízká (31,06 % v roce 2014) a do jisté míry odráží společenskou atmosféru, celkovou nespokojenost občanů a jejich nezájem o volby a politiku. Tento trend je patrný ve všech volbách (do poslanecké sněmovny, do senátu, do zastupitelstev) v rámci celé České republiky. Stav nepomáhá ani současná situace na magistrátu, která pouze vyvolává negativní emoce jak u obyvatel, tak i části samotného vedení města. V posledních volbách (2014) uspěla ve městě politická hnutí ANO 2011 a PRO! Ústí, kdy se zde na volebních preferencích obyvatel odrazila především dlouhodobá frustrace Ústečanů. V roce 2015 však došlo k odvolání dosavadního vedení města. Tento krok je mnohými označován jako puč, přičemž vyvrcholil rozpadem komunální složky ANO 2011. Současné vedení magistrátu je složeno z bývalých členů ANO 2011 a členů hnutí UFO, které ve volbách získalo pouze 2 mandáty z 37 možných. Při zkoumání

složení zastupitelstva je patrné, že velká část zastupitelů pravidelně obhajuje své mandáty, což s přihlédnutím k vývoji města i jeho stavu vyvolává mnoho otázek.

Stranické spektrum ve statutárním městě Ústí nad Labem, zejména v jeho zastupitelstvu, odpovídá svým rozložením velikostní kategorii obce, neboť jsou zde zastoupeny jednak celostátní politické strany (ODS, ČSSD, KSČM, TOP 09) a hnutí (ANO 2011), jednak skupiny nezávislých regionálních hnutí (PRO! Ústí, UFO).

V Ústí nad Labem lze vysledovat hlavní konfliktní linii, a to v souvislosti s územním plánem města a investicemi do infrastruktury města. Územní plán města představuje pro mnohé zastupitele zásadní problém, přičemž termín jeho aktualizace se neustále oddaluje. Konfliktní linii lze spatřovat rovněž v pohledu na investice města, neboť z nedostatku financí není podporováno celé spektrum dříve podporovaných aktivit či organizací. Další konfliktní linii představuje vznik politického hnutí PRO! Ústí, do kterého se přetransformovala občanská aktivita STOP TUNELŮM. V rámci níž občané vyjadřovali nesouhlas se záměrem vedení města k vybudování tunelů na jeho území.

Po volbách v roce 2014 se ve městě ustavila koalice, kterou je možné s ohledem na volební programy jejích členů označit jako koalici nadměrně ideově propojenou, neboť ji uzavřela dvě vítězná politická hnutí, a to ANO 2011 a PRO! Ústí. V následujícím roce však došlo v této koalici k rozporu a byla utvořena koalice nová. Jejímí členy se stali někteří zastupitelé původně zvolení za hnutí ANO 2011 a zastupitelé z hnutí UFO. Zároveň jsou podporováni ČSSD, KSČM, ODS. Do opozice se dostala část zastupitelů hnutí ANO 2011, všichni zastupitelé hnutí PRO! Ústí a zastupitelé za TOP 09. V této souvislosti lze hovořit o všestranné (duhové) koalici, neboť je zde zastoupeno více stran politického spektra, které nejsou ideově propojené.

Do tvorby koalic v Ústí nad Labem se obdobně jako v jiných velkých městech promítá princip soutěživosti. Představitelé města mohou přerozdělovat značené množství finančních prostředků a mnohé výhody jim přináší rovněž tzv. uvolnění pro výkon funkce. Komunální politika se v takto velkém městě značně odlišuje od komunální politiky v malé obci a často se přibližuje k politice parlamentní. Jednání zastupitelů zvolených za určitou stranu se podobá jednání poslanců či senátorů, neboť dochází ke schůzkám stranických frakcí, na nichž si stanoví svůj postup pro jednání na zastupitelstvu. Při sestavení koalice po volbách 2014 sehrála zřejmě svoji úlohu ideová příbuznost mezi oběma hnutími. Příčinu jejího rozpadu lze spatřovat zejména v osobní rivalitě mezi jednotlivými členy i tzv.

obchodování s křesly v radě města. Obě hnutí nebyla v Ústí nad Labem etablovaná, většina zastupitelů za hnutí ANO 2011 se dříve výrazně veřejně neprojevovala. V průběhu volebního období pak vyvstaly názorové rozpory, zejména uvnitř hnutí ANO 2011, které vedly k rozpadu koalice.

Jádro stávající koalice nebylo vytvořeno na základě stranické struktury, ale skládá se z jednotlivých osobností. Nabízí se otázka, zda tato kolice vznikla spíše za účelem prosazení cílů zájmových skupin či skutečně za účelem prosazení volebních programů.

Formování orgánů místní samosprávy ve městě Ústí nad Labem je ovlivněno zejména stavem komunální politiky ve městě, kde předchází vedení města, zejména na přelomu milénia, nezabránilo jeho velkému zadlužení a finančnímu zatížení, které trvá až do současnosti. Ústí nad Labem spadá jako statutární město do velikostní kategorie velkých měst s počtem obyvatel nad 50 tisíc. Právě velikost města úzce souvisí s možnými konfliktními liniemi, neboť se zde více odráží přenos celostátních konfliktních linií do konfliktních linií komunálních (místních). Nemalý vliv na místní samosprávu a formování jejích orgánů má v Ústí nad Labem i demografická struktura obyvatelstva, včetně problému spojeného s vysokou nezaměstnaností, a nezájmem občanů – voličů o komunální volby.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

BALÍK, Stanislav. 2008. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností: Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994 - 2006.* 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. str. 387. ISBN 978-80-7325-144-4.

BALÍK, Stanislav. 2009. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky.* 1. vydání. Praha : Grada publishing, a.s., 2009. stránky 1-256. ISBN 978-80-247-2908-4.

BALÍK, Stanislav. 2003. *Komunální volby v České republice 2002.* Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2003. str. 143. ISBN 80-210-3211-1.

BALÍK, Stanislav. 2012. *Studie ke komunálním volbám 2010.* Brno : Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5854-5.

BUBENÍČEK, Václav, KUBÁLEK, Michal. 2010. *Konfliktní linie v malých obcích. Acta Politologica 2. 2010, Sv. 2., 3., stránky 30-45. ISSN 1803-8220.*

CABADA, Ladislav, a další. 2006. *Koalice a koaliční vztahy.* 1. vydání. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. str. 223. ISBN 80-7380-004-7.

ČMEJREK, Jaroslav. 2013. *Demokratický deficit v lokálním politickém prostoru ČR: možnosti a meze analýzy. Acta Politologica. 2013, Sv. 5., 2, stránky 178-186. ISSN 1803-8220.*

ČMEJREK, Jaroslav. 2008. *Obce a regiony jako politický prostor.* 1. Praha : Alfa Nakladatelství, 2008. str. 165. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru. Specifika politického života v obcích ČR.* 1. vydání. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. stránky 1-240. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČOPÍK, Jan. 2013. Proměny lokálních politických mechanismů v prostředí české územní samosprávy. *Acta Politologica*. 2013, Sv. 5., 2, stránky 125-142. ISSN 1803-8220.

JÜPTNER, Petr, HUDÁK, Jakub, SVOBODA, Jiří. 2003. *Komunální politické systémy*. Praha : Univerzita Karlova v Praze Filozofická fakulta, 2003. str. 190. ISBN 80-7308-056-7.

KUBÁLEK, Michal, BUBENÍČEK, Václav. 2012. Charakter lokální politiky v suburbánním politickém prostoru. *Acta Politologica*. 2012, Sv. 4., 3, stránky 284-305. ISSN 1803-8220.

LEBEDA, Tomáš. 2009. Komunální volby klamou. Krátké zastavení nad problematickými aspekty volebního systému pro obecní zastupitelstva. *Acta Politologica*. vol.1, 2009, Sv. no.3, stránky 332-343. ISSN 1803-8220.

NOVOTNÝ, Lukáš, TACHECÍ, Petra. 2013. *Komunální volby v Ústí nad Labem. Se zaměřením na analýzu předvolebních kampaní*. Ústí nad Labem : Filozofická fakulta UJEP v Ústí nad Labem, 2013. ISBN: 978-80-7414-622-0.

ŘÍCHOVÁ, Blanka, a další. 2015. *Analýza politiky a političtí aktéři. Možnosti a limity aplikace teorií v příkladech*. 1. Praha : Sociologické nakladatelství, 2015. str. 251. ISBN 978-80-7419-187-9.

TRÁVNÍČEK, Matěj. 2014. Současná podoba a perspektivy volebního systému pro komunální volby v České republice. *Acta Politologica*. 2014, Sv. 6., 2, stránky 212-237. ISSN 1803-8220.

Elektronické zdroje:

Česká republika. Ústavní zákon č. 1/1993 sb. ze dne 16. prosince 1992, částka 001. [Online][cit 2016-09-05]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=40450&nr=1~2F1993&rpp=15#local-content>

Zákon o obcích (obecní zřízení), (Zákon č. 128/2000 Sb.) [Online] [Citace: 2016-12-01]. Převzato ze systému ASPI, provozovaného společností Wolters Kluwer ČR, a. s.,

1. 1 2001. Dostupné z www.vzdelanyzastupitel.cz/elearning/plne-texty-zakonu/zakon-c-128-2000-sb-o-obcich-obecni-zrizeni.aspx.

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, (Zákon č. 491/2001 Sb.) [Online] [Citace: 2016-12-01]. Převzato ze systému ASPI, provozovaného společností Wolters Kluwer ČR, a. s., 6. 12 2001. Dostupné z www.vzdelanyzastupitel.cz/elearning/plne-texty-zakonu/zakon-c-491-2001-sb-o-volbachdo-zastupitelstev-obci.aspx.

Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, (Zákon č. 250/2000 Sb.) [Online] [Citace: 2015-12-28]. Převzato ze systému ASPI, provozovaného společností Wolters Kluwer ČR, a. s., 6. 12 2001. Dostupné z www.vzdelanyzastupitel.cz/elearning/plne-textyzakonu/zakon-c-250-2000-sb-o-rozpocetovych-pravidlech-uzemnich-rozpocetu.aspx

Česká republika. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze ze dne 13. dubna 2000, částka 39/2000, str. 1802. [cit. 05_09_2016]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49301&nr=131~2F2000&rpp=15#local-content>

Pro!Ústí. Dostupné z: <http://www.pro-usti.cz/>

TOP 09. Dostupné z: <http://www.top09.cz/regiony/ustecky-kraj/regionalni-organizace/ustecko/komunalni-volby-2014/volebni-program-2014/>

ANO 2011. [Online] [cit. 2017-02-04] Dostupné z : <https://www.anobudelip.cz/cs/ustecky-kraj/program/>

UFO. [Online] [cit.2017-02-04]. Dostupné z: <http://www.usteckeforumobcanu.eu/program>

KSČM. [Online] [cit.2017-02-04]. Dostupné z: <http://old.kscm.cz/uvodni-stranka/nas-program/volebni-program>

Economia, a.s., server Aktuálně.cz. 25. 6. 2015. [Online] [cit. 2017-02-04]. Dostupné z : <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/ustecky/ustecka-koalice-padla-udajne-kvuli-nesouhlasu-s-prousti/r~f76a39681b2711e5b1d8002590604f2e/>

Economia, a.s., server Aktuálně.cz. 28.6.2014. [Online] [cit. 2017-02-04]

Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/ukazkovy-puc-vedeni-ano-zrusilo-bunku-v-usti-nad-labem/r~865d68161d7111e5a43f002590604f2e/?redirected=1488710487>

MF DNES. Ústí povede koalice ODS s ČSSD. [Online] [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: http://usti.idnes.cz/usti-povede-koalice-ods-a-cssd-s-podporou-sportovcu-primator-bude-z-cssd-low-/usti-zpravy.aspx?c=A101020_1469426_usti-zpravy_oks (Novotný, a další, 2013)

Citytalk.cz - Regionální on-line deníky. [Online] [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <http://www.e-usti.cz/zpravy/2697-nejsme-puciste-rikaji-kritizovani-clenove-zrusene-zakladny-ano-usti-nad-labem>

Economia, a.s., server Aktuálně.cz. 24. 6. 2014 [Online] [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/ustecky/mesto-nefunguje-rekli-zastupitele-a-odvolali-vedeni-usti/r~4c0dada81a5911e59db2002590604f2e/>

Economia, a.s., server Aktuálně.cz. 24. 6. 2014 [Online] [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/ustecky/odvolany-namestek-hausenblas-nejde-jim-o-mesto-ale-o-moc/r~cf23b4801a9011e5bcb60025900fea04/>

Český statistický úřad. [Online] [cit. 2016-12-06] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso>

Statutární město Ústí nad Labem. Online. Magistrát města Ústí nad Labem. [Online] [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://www.usti-nad-labem.cz/cz/>

Stop tunelům, o.s. [Online] [cit.2017-03-01]. Dostupné z:

<http://www.stoptunelum.cz/>

Veřejný sál Hraničář, spolek. [Online] [cit.2017-03-01]. Dostupné z: <http://hranicar-usti.cz/spolek/>

REFLEX. Online. [Online] [cit.2017-03-01]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/kultura/54310/skandal-na-severu-usti-nad-labem-likviduje-sve-cinoherni-studio.html>

8 Přílohy

Osnova rozhovorů k bakalářské práci

Formování orgánů místní samosprávy v obci Ústí nad Labem

1. Mohl byste zhodnotit vývoj města po roce 1989 (ve vztahu k hlavním událostem, zvoleným starostům a jejich funkčním obdobím)?
2. Jaká je dle Vašeho názoru budoucnost obce (optimální i pravděpodobná). Vyjádřete své vize! Zhodnoťte vztah investorů k městu, potažmo i vztah obce a státu. Jaký je přístup k penězům?
3. Charakterizujte z Vašeho pohledu hlavní politické a veřejné problémy města. Jaké je jejich možné řešení? V čem spatřujete bariéry při řešeních již zmíněných problémů?
4. Můžete charakterizovat svoji osobu? Jak jste se dostal k politice, jaké jsou Vaše motivy, cíle a očekávání? Jakých stran jste byl členem, co Vás vedlo k případným změnám stran? Kam byste se zařadil na ose pravice – střed – levice a proč?
5. Promítají se dle Vašeho názoru cleavages (rozdělení pravice x levice či autoritářství x liberalismus) z celostátní politiky do komunální politiky? Mají vliv při volbách a případných jednáních stran?
6. Jak podle Vás fungují stávající komunální strany? V čem spatřujete důvody vzniku nových stran a hnutí? Dle jakých kritérií probíhá výběr kandidátů v rámci Vaší volební strany? Jak byste charakterizoval politickou práci Vás, potažmo Vaší strany v politickém mezidobí? Jaký je vztah volební strany s nejvyššími úrovněmi vedení?
7. V čem spatřujete hlavní konfliktní body v obci (výstavba, územní plán, developeři aj.)?
8. Na základě čeho je sestavována komunální koalice, případně které faktory hrají největší roli? Vytvářejí se spíše malé či velké koalice? Jak probíhá komunikace mezi vládní koalicí a opozicí?
9. Existuje specifické „občanství“ Ústečanů? Lze mluvit o určité „ústecké“ identitě občanů naší obce?